

Załącznik do Uchwały nr

Rady Gminy w Jeziorach Wielkich z dnia

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY JEZIORA WIELKIE
NA LATA 2016-2020**

2016

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	17
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	17
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	19
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	21
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	25
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	33
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA	35
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	38
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	44
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	54
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	55
11. POMOC SPOŁECZNA	56
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	71
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	73
14. ANALIZA SWOT	88
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	95
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	99
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	110
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	112
SPIS TABEL I WYKRESÓW	117

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziora Wielkie na lata 2016-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziora Wielkie na lata 2016-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020,
- Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie na lata 2012-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2014-2020.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*”

zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*, *Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia

Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 zawiera 12 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, 8. Aktywni na rynku pracy i 9. Solidarne społeczeństwo.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 6. zakładają inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich oraz inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania

umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 8. skupiają się z kolei na zapewnianiu dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, wspieraniu samozatrudnienia oraz rozwijanie przedsiębiorczości, w tym tworzenie innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, wyrównywaniu szans mężczyzn i kobiet m.in. na rynku pracy (w zakresie dostępu do zatrudnienia, robienia kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz wyrównywania wynagrodzeń za taką samą pracę), przystosowaniu pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian gospodarczych oraz wydłużeniu aktywności zawodowej oraz poprawie stanu zdrowia osób pracujących.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 9. obejmują natomiast aktywizację społeczną i zawodową osób i grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, a także wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+ jest dokumentem, który stanowi podstawę do prowadzenia polityki rozwoju w regionie. W oparciu o diagnozę stanu oraz analizę uwarunkowań województwa, sformułowano w nim misję rozwoju samorządu („Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo) oraz wyznaczono 4 priorytety rozwoju (1. Konkurencyjna gospodarka, 2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast, 3. Silna metropolia, 4. Nowoczesne społeczeństwo) oraz 8 celów strategicznych (1. Gospodarka i miejsca pracy, 2. Dostępność i spójność, 3. Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, 4. Innowacyjność, 5. Nowoczesny sektor rolno-spożywczy, 6. Bezpieczeństwo, 7. Sprawne zarządzanie, 8. Tożsamość i dziedzictwo).

Założenia polityki społecznej ujęto głównie w obrębie celów strategicznych 1 i 3. Do kierunków działań służących ich realizacji zaliczono m.in.: zwiększenie zatrudnienia, rozwijanie przestrzeni inwestycyjnej, infrastruktury technicznej dla potrzeb rozwoju

gospodarczego, sektora instytucji otoczenia biznesu, organizacyjnych form współpracy podmiotów gospodarczych, sektora odnawialnych źródeł energii oraz uzdrowisk i sektora związanego z poprawą stanu zdrowia, turystyki, sektora „srebrnej gospodarki”, nowoczesnego wzornictwa przemysłowego, funkcji konferencyjno-wystawienniczo-targowej, eksportu, promowanie gospodarcze regionu oraz społecznej odpowiedzialności biznesu, a także rozwijanie i wzmacnianie współpracy oraz konkurencyjności międzynarodowej.

Za ważne uznano również wzmacnianie relacji i więzi społecznych, promowanie aktywności społecznej, samorozwoju i idei kształcenia przez całe życie, kreowanie lokalnych liderów w dziedzinie społecznej i gospodarczej, kształtowanie więzi międzypokoleniowej jako podstawy solidarności wszystkich pokoleń, tworzenie warunków rozwoju społecznego osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnych, promowanie i rozwijanie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości, promowanie i wspieranie wolontariatu oraz działalności non-profit, promowanie aktywności fizycznej, rozwijanie oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym oraz lokalnych centrów rozwoju społecznego poprzez poszerzanie zakresu działalności istniejącej bazy usług, dostosowanie funkcjonowania usług publicznych oraz przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich pokoleń, rozwijanie form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej, tworzenie infrastruktury dla rozwoju rekreacji, sportu masowego i amatorskiego, budowanie systemu wspierania rodziny, rozwijanie bazy i promowanie wychowania żłobkowego, rozwijanie współpracy jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych skierowanej m.in. na przejmowanie przez obywateli i organizacje pozarządowe zadań publicznych, zwiększenie zdolności sektora pozarządowego do realizacji zadań z zakresu rozwoju lokalnego i współpracy międzynarodowej, inicjowanie, realizowanie i wspieranie działań sprzyjających zwiększeniu partycypacji społecznej poprzez rozbudowę wspomaganych elektronicznie systemów konsultacji społecznych oraz promowanie filantropii jako niezinstytucjonalizowanej formy pomocy.

Uwagę zwrócono również na potrzebę zapewnienia wysokiego poziomu nauczania na wszystkich poziomach edukacji oraz wysokiego standardu bazy oświatowej, rozwijania szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego, rozwijania i promowania edukacji nieformalnej, rozwijania edukacji przedszkolnej, promowania wykształcenia, rozwijania edukacji doświadczalnej nauk ścisłych na wszystkich poziomach kształcenia, rozwijania

zdolności edukacyjnych szkół wyższych, wprowadzenia systemów stypendialnych, kształcenia kadr dla opieki zdrowotnej i społecznej dla potrzeb ludności starszej oraz rozwijania współpracy międzynarodowej instytucji edukacji formalnej i nieformalnej, poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa, rozwijania profilaktyki zdrowotnej i promowania zdrowia, rozwijania technologii telemedycznych i potencjału medycznego uzdrowisk oraz dostosowania systemu ochrony zdrowia dla potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Podkreślono również konieczność rozwijania systemów monitoringu, ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, poprawy sprawności funkcjonowania służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych i społecznych bezpieczeństwa życia i mienia, wzmacniania i promowania postaw obywatelskich, promowania i wspierania współpracy międzynarodowej instytucji kultury, rynku pracy, pomocy społecznej, ekonomii społecznej oraz organizacji sportowych, rozwijania organizacji pozarządowych, zwiększenia partycypacji społecznej w procesach rozwoju lokalnego i regionalnego, wspierania rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz poprawy dostępności mieszkań dla młodych rodzin w największych miastach.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy kluczowych obszarów polityki społecznej województwa, w tym podstawowych problemów występujących na jego terenie, sformułowano wizję („Uczestnictwo wszystkich mieszkańców w życiu społeczności lokalnych oraz społeczności regionu”) i misję („Tworzenie warunków dla rozwoju samodzielności i aktywności mieszkańców w życiu społecznym”) oraz wyznaczono trzy cele strategiczne (1. Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu, 2. Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, 3. Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym) i pięć priorytetów (1. Zwiększanie obszarów włączenia społecznego, 2. Ograniczanie skali występowania i skutków negatywnych zjawisk życia społecznego, 3. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców regionu, 4. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom przemian demograficznych, 5. Rozwój i wzmacnianie współpracy podmiotów mających wpływ na regionalną politykę społeczną).

W ramach priorytetów sformułowano cele szczegółowe, które zakładają wspieranie działalności społeczno-zawodowej mieszkańców regionu, tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwój działań skierowanych na aktywizację społeczną i zawodową osób szczególnego ryzyka, w tym niepełnosprawnych i bezdomnych, upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień oraz rozwijanie sieci placówek oferujących pomoc osobom uzależnionym, podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, w szczególności w rodzinie, oraz rozwijanie systemu wsparcia instytucjonalnego, rozwijanie działań mających na celu kształtowanie i promowanie odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych, wzmacnianie i rozwijanie partycypacji społecznej, zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych, rozwijanie oferty wsparcia dla rodzin z dziećmi, optymalizację procesów współpracy w obszarze polityki społecznej oraz doskonalenie obserwacji wybranych problemów i zjawisk społecznych zachodzących w regionie.

Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020 jako jeden z programów służących realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+ ma przyczynić się do modernizacji sfery społecznej i wpłynąć na poprawę sytuacji mieszkańców województwa, szczególnie tych słabszych, wymagających wsparcia. Jego celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie grup defaworyzowanych poprzez wsparcie sektora ekonomii społecznej oraz zapewnienie jego skutecznego i efektywnego funkcjonowania, a także skoordynowania regionalnej polityki wobec tego sektora.

Program określa sposób infrastrukturalnego wsparcia sektora ekonomii społecznej w województwie oraz upowszechniania i wdrażania mechanizmów jego współpracy z samorządem województwa i samorządami lokalnymi. Zaplanowane w nim działania mają wpłynąć na rozwój lokalny i regionalny poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz oferowanie różnorodnych usług i produktów przy jednoczesnym wykorzystaniu lokalnych zasobów, a także przyczynić się do wzmocnienia spójności społecznej i budowania społeczeństwa obywatelskiego, szczególnie na terenach zmarginalizowanych, na których skumulowane problemy społeczne blokują aktywność i rozwój.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych realizowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie na lata 2012-2020 stanowi podstawowy dokument planowania strategicznego w sferze społecznej. Zawiera on raport o stanie powiatu i diagnozę występujących na jego terenie problemów społecznych, formułuje misję PCPR-u oraz cele strategiczne (1. Budowa systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, 2. Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, 3. Ograniczenie zjawiska alkoholizmu i narkomanii – eliminacja szkód społecznych będących następstwem uzależnień, 4. Wspieranie osób bezrobotnych w aktywnym poszukiwaniu pracy, 5. Poprawa jakości świadczonych usług z zakresu pomocy społecznej) i działania.

Wyznaczone w dokumencie kierunki niezbędnych działań zakładają: wspieranie rodzin zagrożonych patologią, utworzenie placówki wspierającej rodzinę w wychowaniu i opiece nad dziećmi, rozwijanie form pieczy zastępczej, wspieranie procesu usamodzielnienia osób opuszczających pieczę zastępczą, rozwijanie infrastruktury opieki stacjonarnej dla osób niepełnosprawnych, budowę systemu wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi, starszymi i przewlekłe chorymi, kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób starszych i niepełnosprawnych, zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, dalsze świadczenie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy w rodzinie, prowadzenie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, wymianę doświadczeń, zdobywanie nowych kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej oraz pracowników instytucji z terenu powiatu działających na rzecz osób i rodzin zagrożonych, podnoszenie kwalifikacji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz zacieśnienie współpracy z innymi podmiotami zaangażowanymi w pomoc społeczną na terenie powiatu.

Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2014-2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, identyfikację jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, sformułowano wizję rozwoju gminy oraz wyznaczono 3 cele strategiczne (1. Aktywny kapitał ludzki, 2. Rozwinięta infrastruktura, 3. Stabilna gospodarka), a w ich ramach 11 celów pośrednich (1.1. Wzrost zaangażowania

społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, 1.2. Promowanie zdrowego stylu życia i zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców, 1.3. Zwiększenie atrakcyjności oferty edukacyjnej i jej dostosowanie do potrzeb rynkowych, 1.4. Poprawa sprawności działania administracji publicznej, 2.1. Poprawa jakości infrastruktury drogowej, 2.2. Poprawa jakości infrastruktury sieciowej, 2.3. Modernizacja infrastruktury społecznej, 2.4. Poprawa ładu przestrzennego oraz wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, 2.5. Wsparcie rozbudowy infrastruktury społeczeństwa informacyjnego oraz budowa instalacji odnawialnych źródeł energii, 3.1. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej, 3.2. Wzrost konkurencyjności produktów i usług na rynku lokalnym).

Do celów bezpośrednich istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: wzbogacenie oferty kulturalnej, wzmocnienie współpracy z organizacjami integrującymi działania kulturalne (koła gospodyń wiejskich, organizacje pozarządowe, w tym jednostki ochotniczej straży pożarnej), przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, poprawę jakości świadczonych usług medycznych w gminie, zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, aktywizację i wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie, wzmacnianie kompetencji społecznych młodych mieszkańców gminy, poprawę jakości kształcenia poprzez zwiększenie liczby zajęć dodatkowych oraz doposażenie jednostek edukacyjnych w nowoczesne pomoce naukowe.

Za ważne uznano również tworzenie w gminie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, wspieranie przedsiębiorców z branży turystycznej oraz okołoturystycznej, stworzenie panelu współpracy i wymiany doświadczeń osób będących potencjalnymi inwestorami w gminie, poprawę jakości infrastruktury okołoturystycznej (doposażenie w elementy małej infrastruktury), promowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, innymi gminami oraz partnerami zagranicznymi w celu rozwijania i promowania działalności gospodarczej, aktywizowanie osób bezrobotnych, stworzenie nowych produktów i usług turystycznych, promowanie walorów turystycznych gminy, propagowanie postaw przedsiębiorczych wśród najmłodszych mieszkańców gminy, wspieranie działalności rolniczej (szkolenia, punkty doradcze) oraz stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia nieuciążliwej działalności produkcyjnej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Jeziora Wielkie to gmina wiejska, położona w województwie kujawsko-pomorskim, w południowej części powiatu mogileńskiego. Od południa graniczy z województwem wielkopolskim i sąsiaduje z następującymi gminami: Orchowo (z powiatu słupeckiego), Skulsk i Wilczyn (z powiatu konińskiego), Kruszwica (z powiatu inowrocławskiego) oraz Strzelno (z powiatu mogileńskiego).

Gmina zajmuje powierzchnię 123,96 km², co stanowi 18,34% powierzchni powiatu i podzielona jest na 22 sołectwa: Berlinek, Budy, Dobsko, Gaj, Golejewo, Jeziora Wielkie, Kościeszki, Kożuszkowo, Krzywe Kolano, Kuśnierz, Lenartowo, Lubstówek, Nowa Wieś, Nożyczyn, Proszyska, Radunek, Rzeszyn, Rzeszynek, Siedlimowo, Siemionki, Wola Kożuszkowa i Wójcin. Pozostałe miejscowości nieposiadające statusu sołectwa to: Babki, Gopło, Pomiany, Przyjezierze, Sierakowo, Włostowo, Wycinki, Wysoki Most i Żółwiny. Najliczniej zamieszkałą miejscowością w gminie jest wieś Wójcin, nieco mniejsze są Jeziora Wielkie będące siedzibą władz gminy i pełniące funkcje administracyjne.

Gmina położona jest w zachodniej części Kujaw, na obszarze Pojezierza Gnieźnieńskiego, stanowiąc pomost pomiędzy Wielkopolską a Kujawami. Cechą charakterystyczną jej obszaru są wysoczyzny oraz liczne rynny jeziorne. Na terenie gminy leży zatokowa, zachodnia część jeziora Gopło, nad którą położone są miejscowości Siemionki i Kościeszki oraz jeziora: Wójcińskie i Ostrowskie, a także inne, mniejsze zbiorniki. Obszar gminy porastają liczne lasy, głównie iglaste. Największe skupisko lasów występuje w centralnej i zachodniej części gminy.

Od północnego zachodu gminę otacza kompleks Lasów Miradzkich wchodzący w skład Obszaru Krajobrazu Chronionego Lasów Miradzkich, natomiast wschodnie tereny stanowi obszar Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia. Ogółem prawną ochroną objęte jest 90% powierzchni gminy. Na tym terenie znajdują się: Rezerwat Przyrody Nadgoplański Park Tysiąclecia, Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia, Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich oraz Obszary Natura 2000, w skład których wchodzi: Jezioro Gopło – specjalny obszar ochrony siedlisk, Ostoja Nadgoplańska – obszar specjalnej ochrony

ptaków i Pojezierze Gnieźnieńskie. Na terenie gminy ustanowiono kilkanaście pomników przyrody. W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Bydgoszczy znajdują się: wiąz szypułkowy i lipa drobnolistna w miejscowości Kościeszki, lipa drobnolistna, buk zwyczajny i topola czarna w miejscowości Rzeszynek, robinia grochodrzew i klon jawor w miejscowości Żółwiny, robinia grochodrzew w miejscowości Dobsko, dąb szypułkowy w miejscowości Przyjezierze oraz dąb szypułkowy, wiąz szypułkowy i lipa drobnolistna w miejscowości Wójcin, a także głązy narzutowe w Jeziorach Wielkich (o obwodzie 410 cm) i przy drodze Strzelno – Wójcin (o obwodzie 310 cm). Ochroną konserwatora przyrody objęto także parki podworskie w miejscowościach: Siemionki, Rzeszynek, Wójcin, Lubstówek, Kuśnierz i Kościeszki.

Dzieje okolic Jezior Wielkich sięgają XII wieku. Pierwsza wzmianka o osadzie Gopło, położonej na terenach obecnej gminy Jeziora Wielkie, pochodzi z roku 1193 i znajduje się w Bulli papieża Celestyna III. O Jeziorach Wielkich wspomina także Kodeks Wielkopolski w dokumentach z 1215 roku. W XIV wieku miejscowość doświadczyła najazdów krzyżackich, a w XVII wieku najazdów szwedzkich. Przez jej ziemie przetoczyła się także wojna północna w I połowie XVIII wieku. W czasie powstania styczniowego w Jeziorach Wielkich stacjonował pruski oddział operacyjny.

W okresie porzobiorowym wieś Jeziora Wielkie rozwijała się rolniczo, na jej terenie powstały m.in. dwa wiatraki: jeden typu holenderskiego a drugi koźlak. W tym czasie istniały dwie miejscowości: Jeziora Wielkie i Jeziora Małe, w których zamieszkiwali głównie Niemcy i Żydzi. W czasie niewoli pruskiej działały dwie szkoły z językiem polskim i językiem niemieckim. W 1898 roku wybudowano nową szkołę, a pod koniec XIX wieku Niemcy utworzyli zbór protestancki, który po II wojnie światowej został przekazany parafii rzymskokatolickiej w Siedlimowie. W czasie II wojny światowej wielu mieszkańców okolicznych wsi zostało wywiezionych w głąb Rzeszy na przymusowe roboty, do obozów pracy lub koncentracyjnych. Po wyzwoleniu, w listopadzie 1945 roku powstała orkiestra ludowa, która przekształciła się w orkiestrę strażacką. W 1982 roku wybudowano nową remizę strażacką z salą widowiskową, gdzie obecnie mieści się Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji. W 1965 roku oddano do użytku ośrodek zdrowia, rok później pawilon szkolny, a w następnych latach budynek urzędu gminy i dom nauczyciela.

Na terenie gminy występują obszary i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru i ewidencji zabytków oraz objęte strefami ochrony konserwatorskiej. Spośród najciekawszych, zabytkowych obiektów w gminie wymienić należy: spichlerz dworski z 1709 roku i dwór z II połowy XIX wieku wraz z otaczającym go parkiem w Rzeszynku, pałac w Wójcinie z początku XX wieku, kościół drewniany parafialny pw. Św. Michała Archanioła z 1786 roku z wieżą w Siedlimowie, kościół drewniany pw. Św. Anny z 1760 roku w Kościeszkach, neoromański kościół poewangelicki z końca XIX wieku w Jeziorach Wielkich, budynek szkoły we wsi Jeziora Wielkie z końca XIX wieku oraz kościół neobarokowy w Wójcinie z 1916 roku.

Historię gminy dokumentują także cmentarze, głównie ewangelickie, znajdujące się m.in. w miejscowościach: Barlinek, Gaj, Jeziora Wielkie, Krzywe Kolano, Kuśnierz, Wola Kożuszkowa, oraz pozostałości zespołów dworsko-parkowych, m.in. w miejscowościach: Budy, Golejewo, Kościeszki, Kuśnierz, Lenartowo, Lubstówek, Rzeszynek, Sierakówek, Wójcin i Żółwiny.

Na terenie gminy znajdują się również miejsca pamięci oraz groby i mogiły upamiętniające ofiary licznych konfliktów zbrojnych, jakie przetoczyły się przez jej ziemie. W Lasach Miradzkich znajduje się grób żołnierzy jeńców Armii Czerwonej, w Jeziorach Wielkich – obelisk pamiątkowy z nazwiskami osób poległych, zaginionych i pomordowanych podczas II wojny światowej, w kościołach w Siedlimowie i Wójcinie – tablice pamiątkowe poświęcone dwustuletniej rocznicy odsieczy wiedeńskiej, w kościele w Kościeszkach – tablice pamiątkowe poległych mieszkańców parafii w latach 1914-1920, a na cmentarzu parafialnym w Kościeszkach – grób powstańca wielkopolskiego, Wojciecha Kowalskiego i grób Juliana Reichsteina powstańca z 1863 roku.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Przez teren gminy Jeziora Wielkie przebiega droga krajowa nr 25 łącząca Oleśnicę w województwie dolnośląskim z Bobolicami w województwie zachodniopomorskim. Stanowi ona oś komunikacyjną gminy i zapewnia dogodne połączenie z krajowym systemem drogowym.

System komunikacyjny w gminie uzupełniają sieci dróg powiatowych i gminnych. Według Zarządu Dróg Powiatowych w Mogilnie do sieci podstawowej dróg powiatowych w gminie Jeziora Wielkie należą: droga powiatowa nr 2437C Grębice – Wójcin (jej długość na terenie gminy wynosi 13,98 km), droga powiatowa nr 42453C Strzelno – granica województwa (14,18 km), droga powiatowa nr 2455C Młyny – Włostowo (7,14 km) oraz droga powiatowa nr 2581C Kruszwica – Krzywe Kolano (9,77 km). Do sieci uzupełniającej dróg powiatowych w gminie zaliczane są natomiast: droga powiatowa nr 2454C Nowa Wieś – Proszyska (2,83 km), droga powiatowa nr 2456C Wronowy – Mirosławice (4,15 km), droga powiatowa nr 2457C Kościeszki – Jeziora Wielkie (7,75 km), droga powiatowa nr 2458C Kuśnierz – Wójcin (4,72 km), droga powiatowa nr 2459C Jeziora Wielkie – granica województwa (6,68 km), droga powiatowa nr 2460C Kożuszkowo – Wola Kożuszkowa (3,52 km), droga powiatowa nr 2461C Wójcin – Siedlimowo (4,31 km), droga powiatowa nr 2462C Gaj – granica województwa (3,84 km), droga powiatowa nr 2463C Przyjezierze – Nowa Wieś (2,37 km), droga powiatowa nr 2464C Nożyczyn – granica województwa (3,16 km), droga powiatowa nr 2465C Pomianki – Kożuszkowo (2,51 km), droga powiatowa nr 2466C Włostowo – Siemionki (1,17 km), droga powiatowa nr 2467C Rzeszyn – Rzeszynek (1,00 km) oraz droga powiatowa nr 2468C Lubstówek – Krzywe Kolano (3,30 km). Z kolei sieć dróg gminnych obejmuje drogi utwardzone o łącznej długości 77 km oraz gruntowe zaliczane do kategorii dróg wewnętrznych.

Jeziora Wielkie położone są w odległości 35 km od Inowrocławia i stolicy powiatu – Mogilna, 45 km od Konina oraz 70 km od Bydgoszczy i 120 km od Poznania. Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczy Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Inowrocławiu i Mogilnie, które zapewnia połączenia do Bydgoszczy, Konina, Inowrocławia, Mogilna i Strzelna.

Ocenia się, że mieszkańcy gminy nie mają dobrego dostępu do komunikacji publicznej.

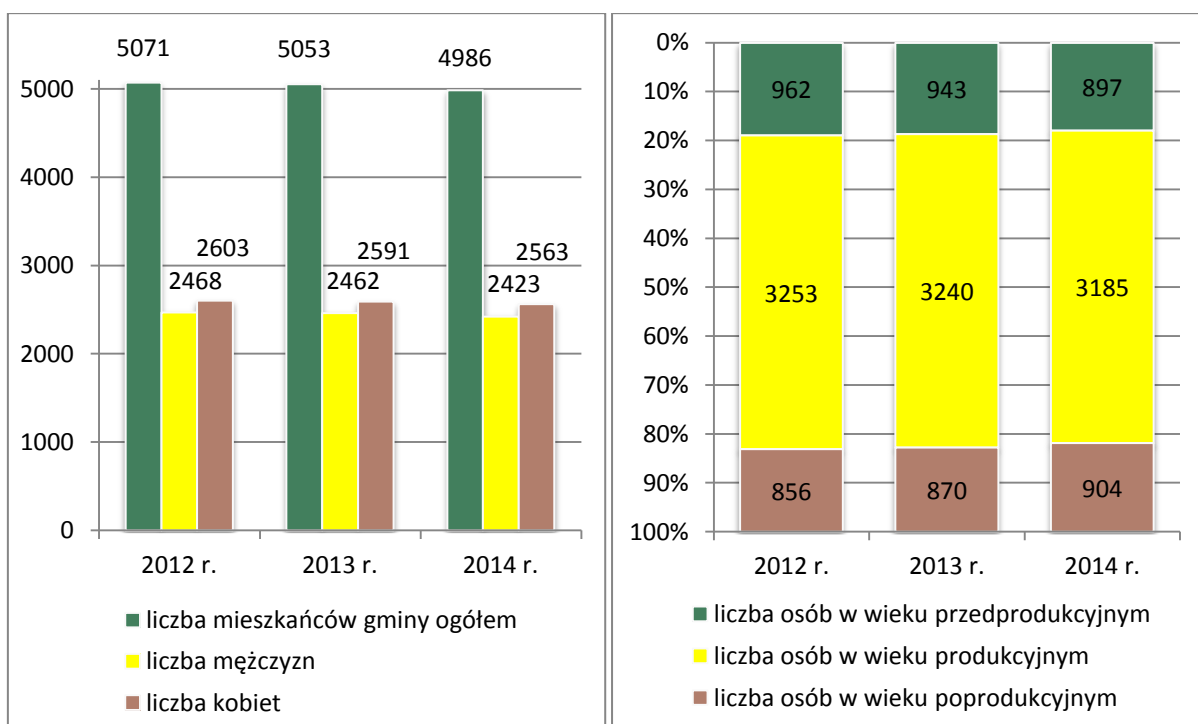
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Jeziora Wielkie zmniejszała się z roku na rok (z 5.071 w 2012 r. do 4.986 w 2014 r.). Większość wśród ogółu mieszkańców gminy stanowiły kobiety (po 51,3% w latach 2012-2013, 51,4% w 2014 r.).

Na koniec 2014 roku średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 40 osób na 1 km² i była niższa od średniej dla powiatu mogileńskiego (70 osób na 1 km²). Najwięcej mieszkańców liczyło sołectwo Wójcin (800 stałych mieszkańców i ok. 200 wczasowiczów), natomiast Jeziora Wielkie – centrum administracyjne gminy – zamieszkiwało niespełna 600 osób.

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, z roku na rok rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

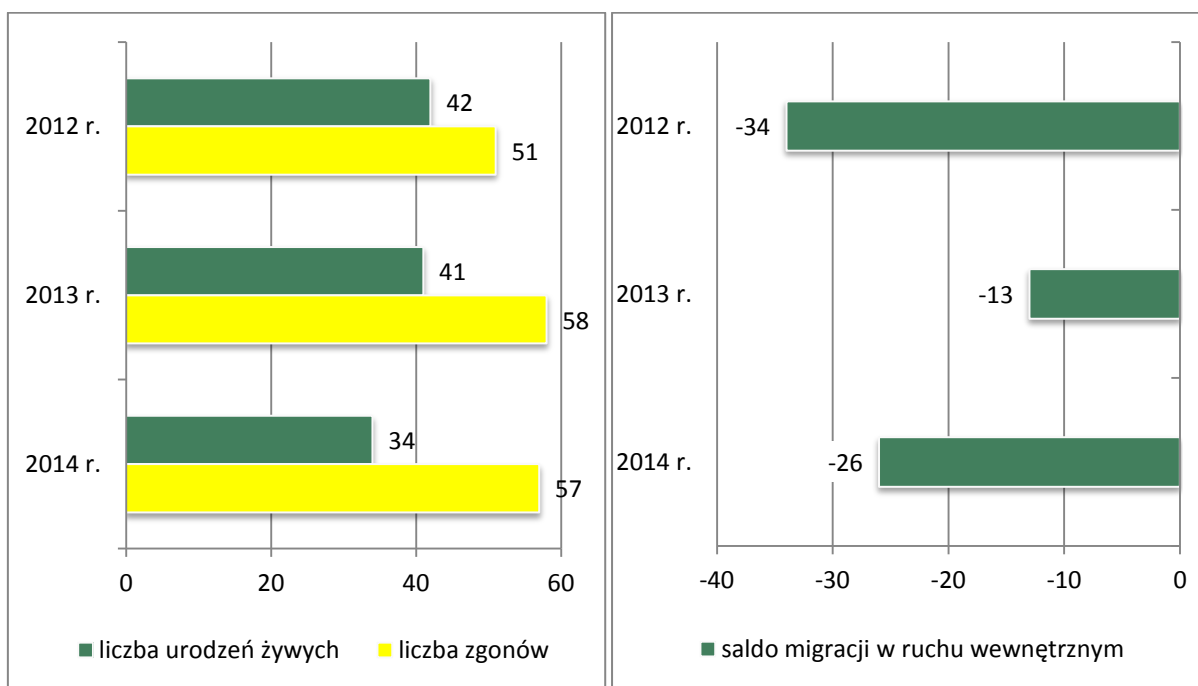
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Spadek liczby mieszkańców gminy w latach 2012-2014 był efektem z roku na rok coraz bardziej niekorzystnego przyrostu naturalnego (-9 w 2012 r., -17 w 2013 r., -23 w 2014

r.), oraz ujemnego salda migracji odbywającej się w ruchu wewnętrznym (-34 w 2012 r., -13 w 2013 r. i -26 w 2014 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji ludności gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014

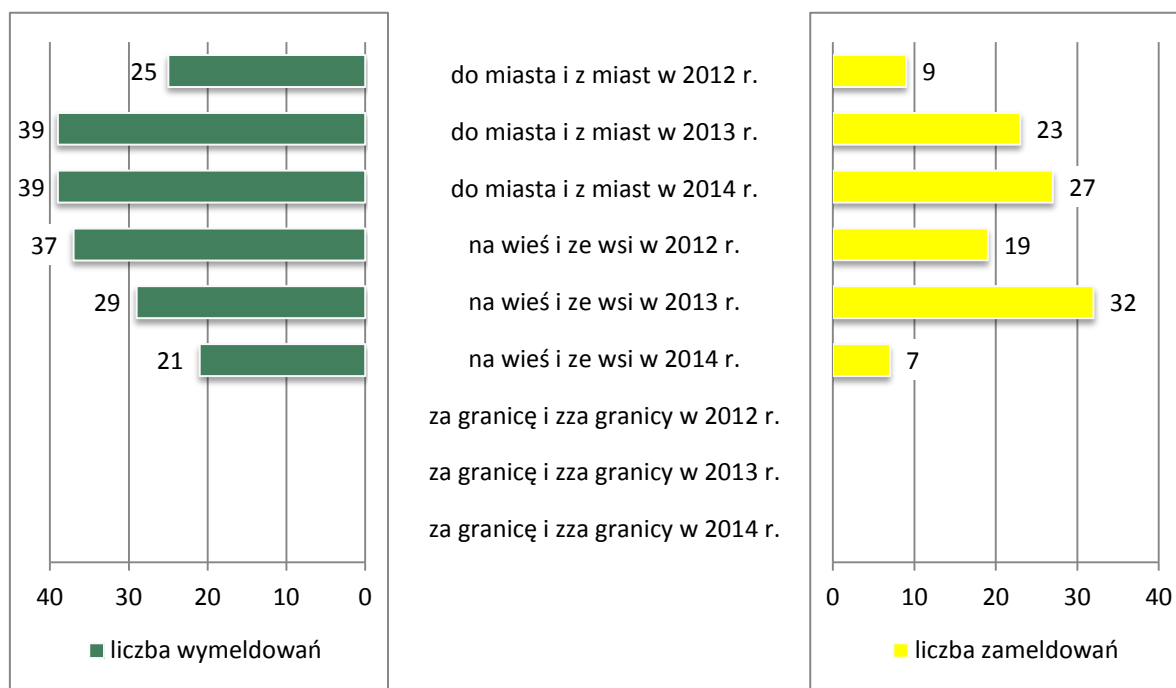
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się zarówno do jednostek miejskich, np. Poznania, jak i na inne obszary wiejskie. O ile jednak w 2012 roku dominowały wśród nich osoby wybierające inne tereny wiejskie na nowe miejsce zamieszkania, o tyle w latach 2013-2014 zarysowała się przewaga, tych którzy postanowili osiedlić się w miastach. Co warto podkreślić, grono osób, które decydowały się na ten pierwszy kierunek migracji, było z roku na rok mniejsze.

Jednostki miejskie oraz inne obszary wiejskie były również wcześniejszym miejscem zamieszkania dla osób, które zdecydowały się zamieszkać w gminie. O ile w latach 2012-2013 dominowały wśród nich osoby, dla których poprzednim miejscem pobytu były inne obszary wiejskie, o tyle w 2014 roku większą grupę stanowiły osoby przybyłe z miast. Liczba tych ostatnich z roku na rok rosła.

Dane szczegółowe na temat ruchu migracyjnego ludności gminy według typu i kierunku migracji przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę zwraca jednak zmniejszająca się z roku na rok liczba mieszkańców, w tym osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, oraz rosnący udział osób starszych. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w niedługiej perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Jeziora Wielkie zwiększała się z roku na rok (z 1.413 w 2012 r. do 1.425 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy w Jeziorach Wielkie wynika, że liczba mieszkań będących w zasobach gminy była niewielka i na zbliżonym poziomie (po 3 w latach 2012-2013, 4 w 2014 r.). Były to lokale socjalne, których łączna powierzchnia wynosiła: po 164,84 m² w latach 2012-2013 i 194,86 m² w 2014 roku, a przeciętna powierzchnia użytkowa

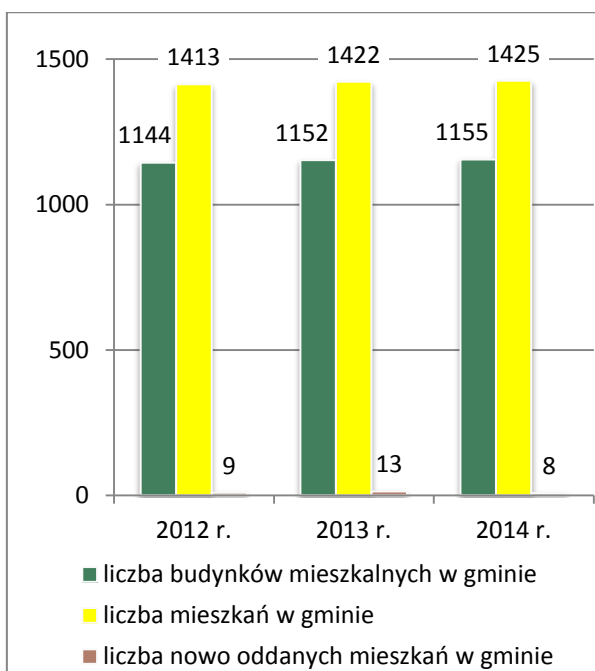
1 mieszkania – 54,95 m² w latach 2012-2013 (na jedną osobę przypadało 13,74 m²) i 48,72 m² w 2014 roku (na jedną osobę przypadało 13,92 m²).

W 2012 roku złożono 1 wniosek na przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy, rok później żadnego, a w 2014 roku 4 wnioski. Jednocześnie w latach 2013-2014 2 osoby oczekiwały na mieszkanie socjalne. Warto dodać, że w analizowanym okresie nikt z mieszkańców nie posiadał wyroku eksmisyjnego bez wskazania lokalu socjalnego.

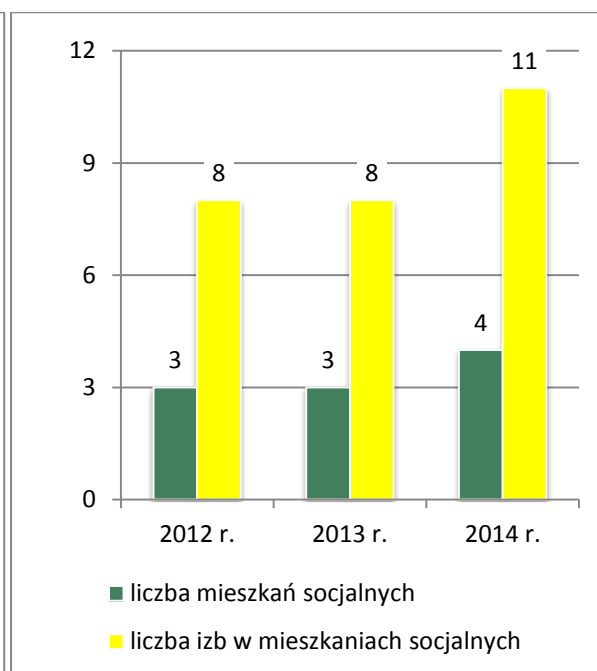
W 2012 roku oddano do użytkowania 9 nowych mieszkań w gminie, rok później 13, a w 2014 roku 8. Wśród nich nie było mieszkań powiększających zasoby gminne.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,9% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 92,6% i 89,8% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 67,7% mieszkań. Na

terenie gminy nie było natomiast sieci gazowej; jej mieszkańcy korzystali z gazu z butli gazowych.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	22	14	8
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	140	100	75
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	15.197	11.511	8.991

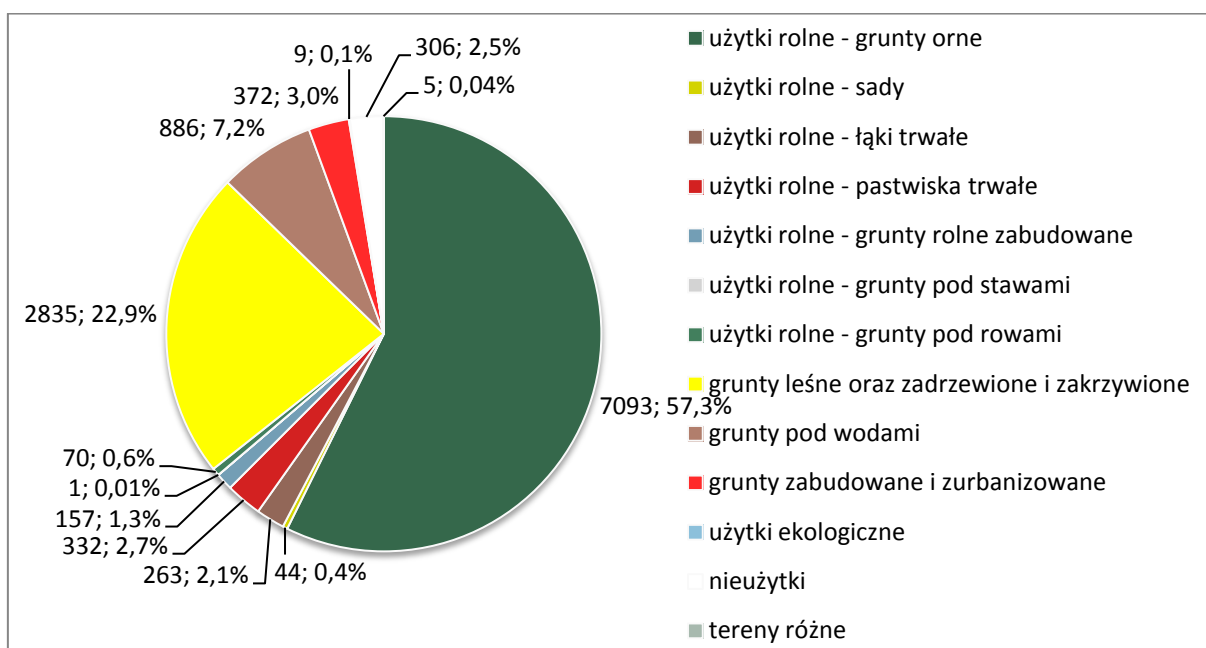
Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

W latach 2012-2014 liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe w gminie, zmniejszała się z roku na rok (z 22 w 2012 r. do 8 w 2014 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (ze 140 w 2012 r. do 75 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w 2014 roku 5 gospodarstw domowych w gminie otrzymało dodatek energetyczny na łączną kwotę 550 zł. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Jeziora Wielkie to gmina o charakterze rolniczym, gdzie dobre warunki geograficzne i klimatyczne sprzyjają produkcji rolnej. Użytki rolne zajmują 64,3% powierzchni gminy, w tym 57,3% grunty orne, a 4,8% łąki i pastwiska. Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 22,9% powierzchni gminy, a 7,2% przypada na grunty pod wodami. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy występują gleby zarówno o wysokiej przydatności dla rolnictwa, jak i bardzo słabej. Ocenia się, że 24,9% powierzchni gminy zajmują gleby w I-III klasie bonitacyjnej, 35,9% – IV klasy bonitacyjnej, a 39,2% – V-VI klasy bonitacyjnej. Mimo iż ogólnie jakość gleb w gminie należy uznać za dobrą, to w porównaniu z innymi gminami powiatu warunki glebowe są mniej korzystne. Z tego powodu coraz chętniej uzupełnieniem funkcji rolniczej gminy staje się działalność turystyczna, prowadzeniu której sprzyjają znaczne walory krajobrazowe obszaru. Warto dodać, że terenie gminy występuje udokumentowane złożę piasków wydmywanych „Jeziora Wielkie”, zajmujące powierzchnię 2,87 ha.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 647 gospodarstw rolnych, w tym 589 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród tych ostatnich było 121 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 151 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 119 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 84 gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 112 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 509 gospodarstw rolnych spośród 543 trudniących się uprawą) i ziemniaki (136). Uprawiano także m.in. uprawy przemysłowe (115 gospodarstw), rzepak i rzepik (80) i buraki cukrowe (57).

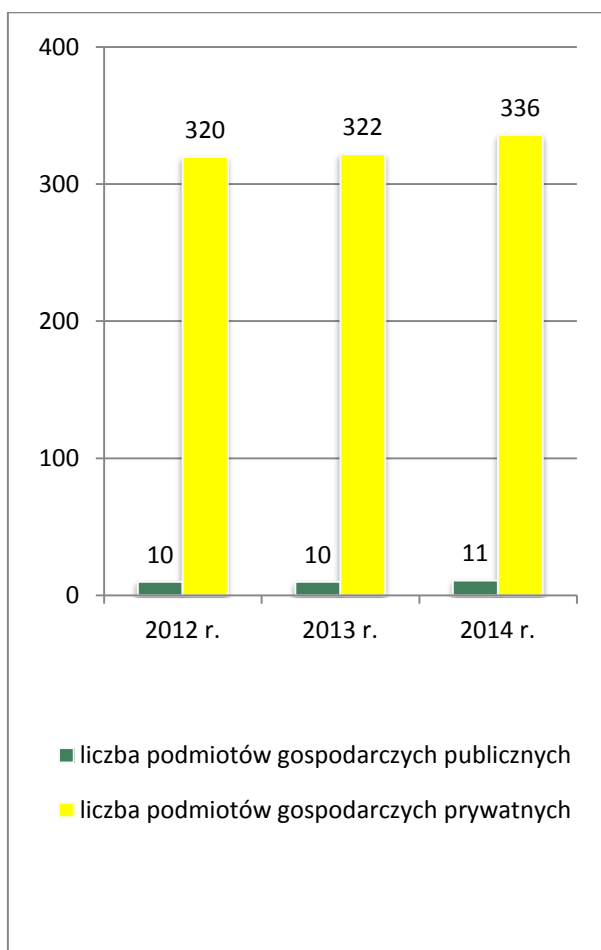
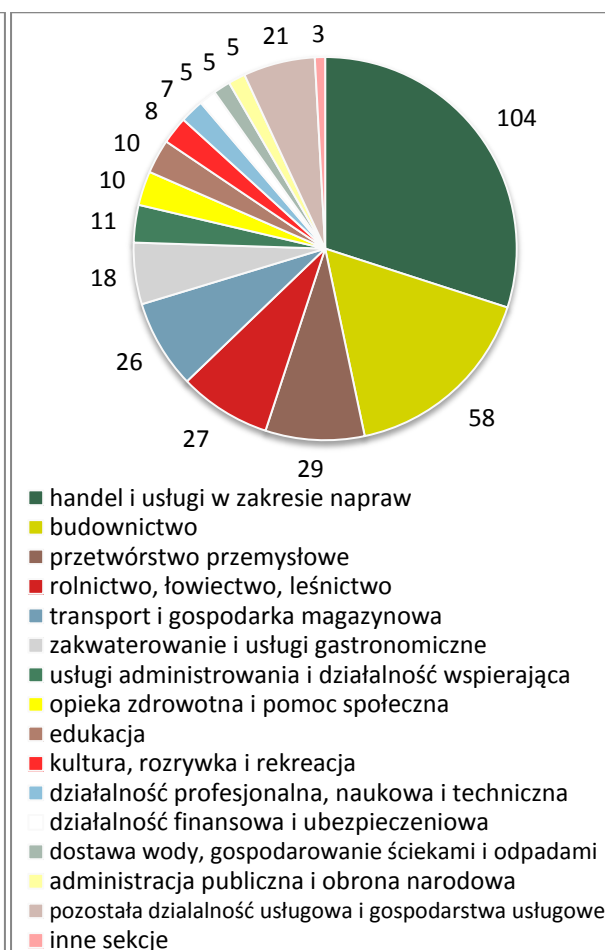
Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowiła natomiast hodowla trzody chlewnej (hodowlą trzody zajmowało się 235 gospodarstw rolnych spośród 364 utrzymujących zwierzęta gospodarskie; pogłowie trzody liczyło 9.070 sztuk). Zajmowano się także hodowlą bydła (151 gospodarstw; 2.180 sztuk) i koni (16 gospodarstw; 62 sztuki). W zdecydowanej większości gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie (297) hodowano również drób (jego pogłowie liczyło łącznie 266.645 sztuk).

Warto odnotować, iż gmina uważana jest za lokalne „zagłębienie pomidorowe”, gdyż na jej terenie działa kilkuset plantatorów tego warzywa. Mimo zmniejszania się liczby plantacji, uprawa pomidorów nadal odgrywa znaczną rolę w rolnictwie i gospodarce gminy.

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się (z 330 w 2012 r. do 347 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (320 w 2012 r., 322 w 2013 r., 336 w 2014 r.). W analizowanym okresie wzrosła liczba podmiotów zajmujących się handlem i usługami w zakresie napraw (z 98 w 2012 r. do 104 w 2014 r.), transportem i gospodarką magazynową (z 22 w 2012 r. do 26 w 2014 r.) oraz przetwórstwem przemysłowym (z 26 w 2012 r. do 29 w 2014 r.), spadła natomiast liczba podmiotów gospodarczych trudniących się m.in. rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (z 31 w 2012 r. do 27 w 2014 r.) oraz budownictwem (z 61 w 2012 r. do 58 w 2014 r.).

W 2014 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej były handel i usługi w zakresie napraw (104 podmioty) oraz budownictwo (58). Licznie reprezentowane były również podmioty trudniące się przetwórstwem przemysłowym (29), rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (27) oraz transportem i gospodarką magazynową (26).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014**Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Jeziora Wielkie zwiększyła się w stosunku do lat 2012-2013 (276 w 2012 r., 275 w 2013 r., 308 w 2014 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje niższy w tym gronie udział mężczyzn (43,1% w 2012 r., 43,6% w 2013 r., 44,8% w 2014 r.).

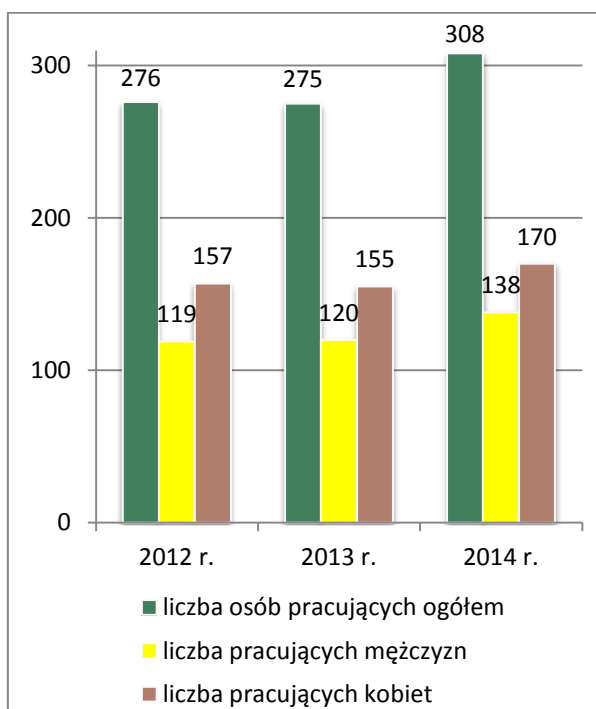
Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie wynika, że w analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 481 w 2012 r. do 392 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (51,4% w 2012 r., 50,9% w 2013 r., 53,3% w 2014 r.).

Znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej.

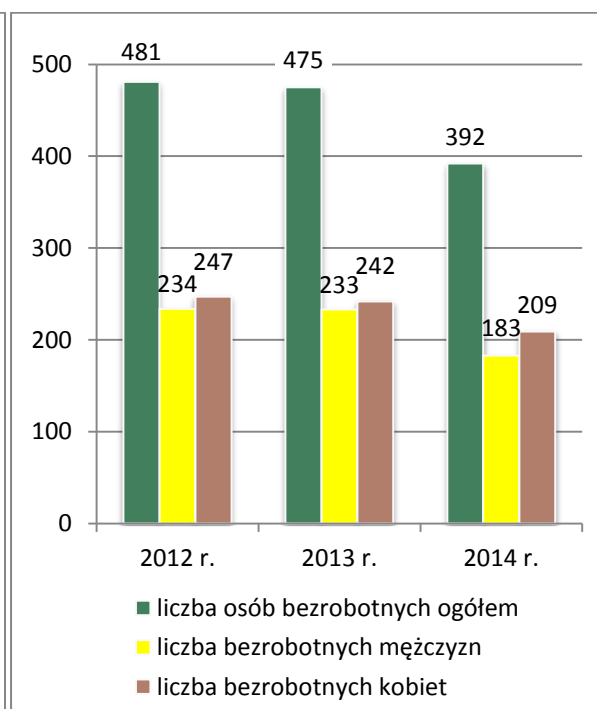
W latach 2012-2014 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym zmniejszał się z roku na rok. W 2012 roku wyniósł on 14,8%, rok później był na poziomie 14,7%, a w 2014 roku spadł do 12,3%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014

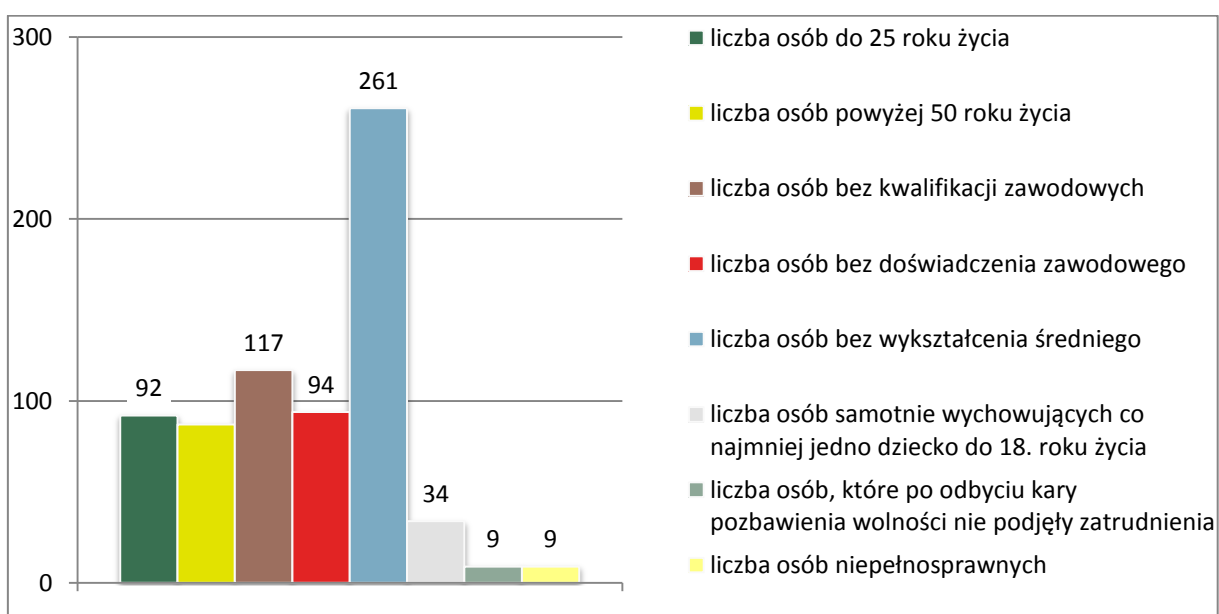

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie.

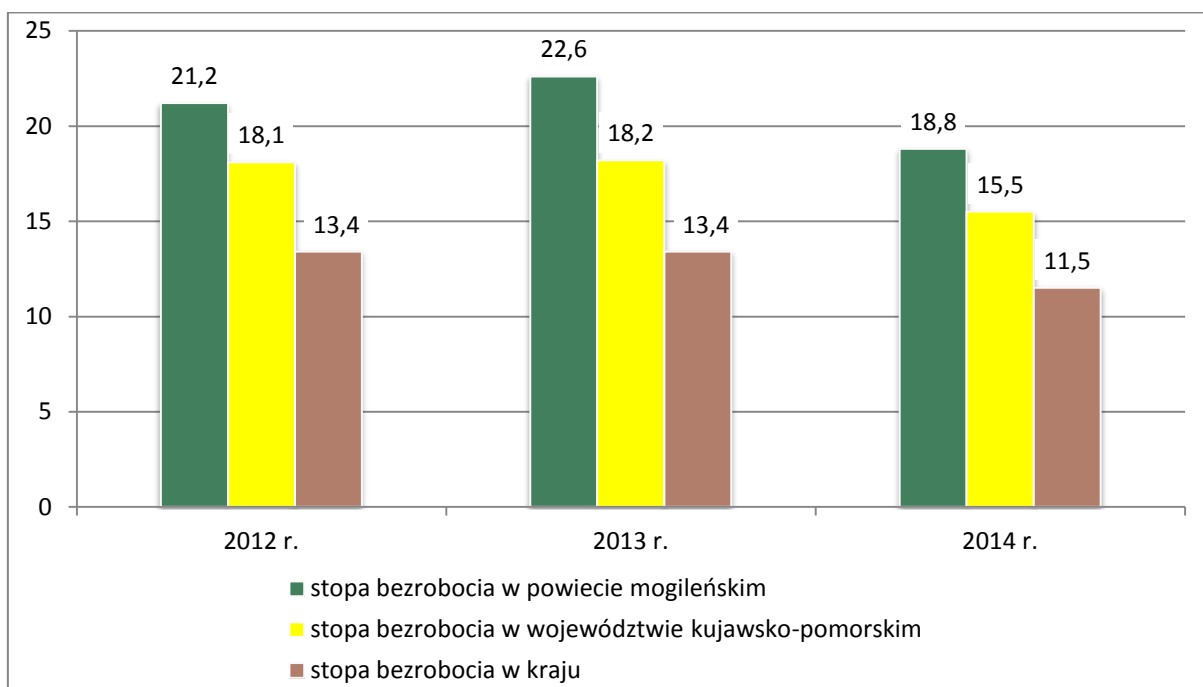
Na koniec 2014 roku 348 osób bezrobotnych w gminie znajdowało się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich były 92 osoby do 25. roku życia, 87 osób powyżej 50 lat, 117 osób bez kwalifikacji zawodowych, 94 osoby bez doświadczenia zawodowego, 261 osób bez wykształcenia średniego, 34 osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia, 9 osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia oraz 9 osób niepełnosprawnych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Bezrobotni w gminie będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 roku

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie mogileńskim była wyższa niż w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie mogileńskim, w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)

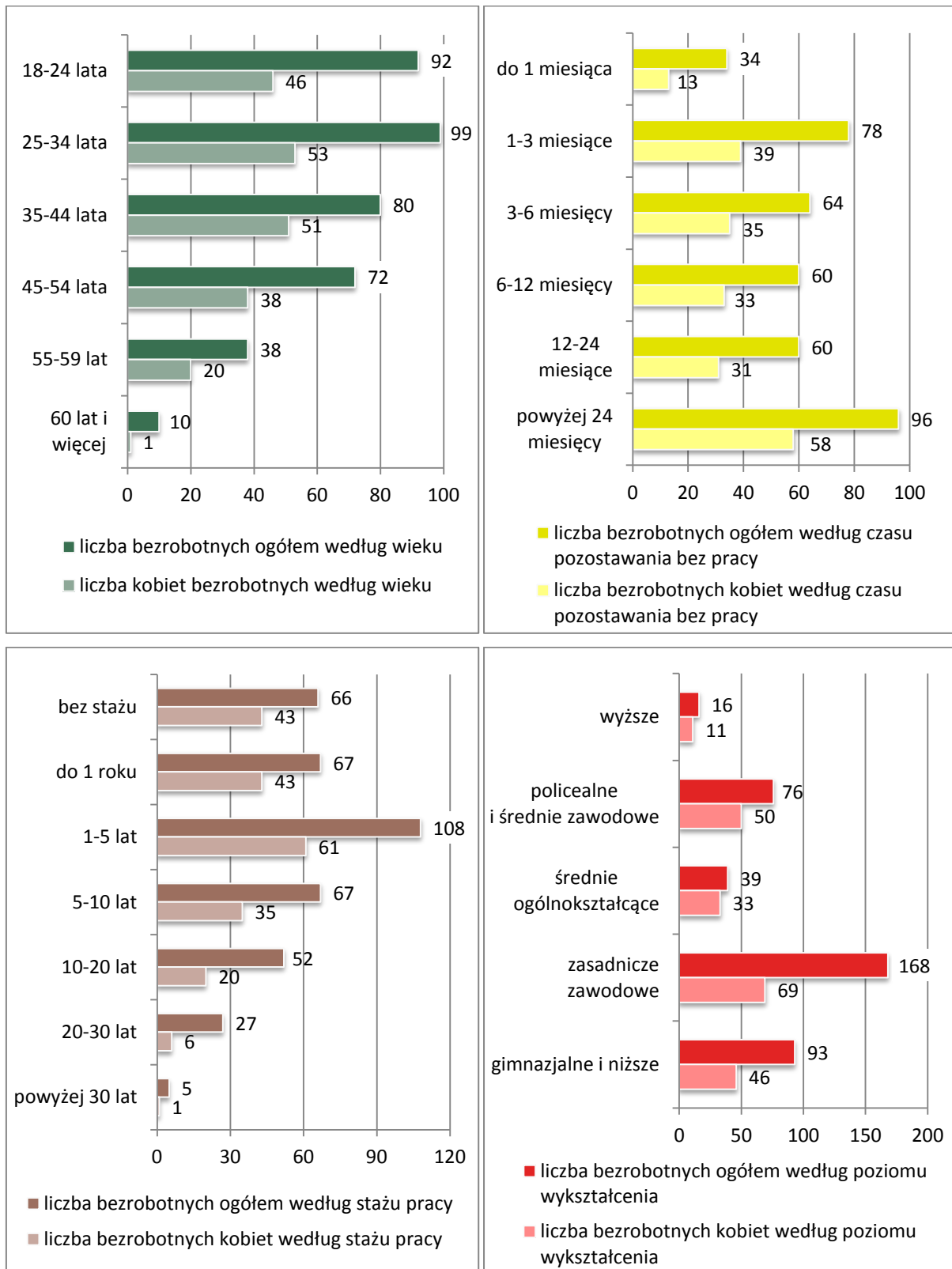
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (99 osób) i 18-24 lata (92 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (w sumie 156 osób) oraz 1 do 3 miesięcy (78 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (108 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (168 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (93 osoby).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 35-44 lata (63,8%), osób pozostających bez pracy długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (57,1%), osób bez stażu (65,2%) i ze stażem pracy do 1 roku (64,2%), a także osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (84,6%), wyższym (68,8%) oraz policealnym i średnim zawodowym (65,8%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 15-18. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie.

Analizując sytuację gospodarczą gminy, można zauważyć, iż powoli zmienia się jej charakter z rolniczego na rolniczo-turystyczny i usługowy, co jest następstwem niskich dochodów generowanych przez gospodarstwa rolnicze i konieczności poszukiwania przez mieszkańców gminy innych źródeł utrzymania. Znaczny potencjał ma turystyka z uwagi na bardzo korzystne warunki przyrodnicze i kulturowe gminy i jej okolic. Warto także zwrócić uwagę na występujące na jej terenie szczególnie korzystne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej. Zasoby energii wiatru są tu ocenione bardzo wysoko.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż przedsiębiorczość mieszkańców gminy jest niższa niż w powiecie, w związku z czym istotnym wydaje się podejmowanie działań na rzecz tworzenia sprzyjającego klimatu dla jej rozwoju, m.in. poprzez zachęty dla potencjalnych inwestorów (budowa infrastruktury technicznej, preferencyjne stawki opłat lokalnych) przy równoczesnym wspieraniu już działających przedsiębiorców (pomoc w dostępie do nowoczesnych technologii i innowacyjnych rozwiązań biznesowych, wsparcie w pozyskaniu środków unijnych).

Ze względu na to, iż ponad 1/3 aktywnych zawodowo mieszkańców gminy nadal pracuje w rolnictwie ważne jest także udzielanie wsparcia gospodarstwom zajmującym się produkcją rolniczą, np. w pozyskaniu środków unijnych, ewentualnie udzielenie pomocy w rozwoju grup producenckich.

Z uwagi na trudną sytuację na rynku pracy w gminie, pewne korzyści mogłoby również przynieść zainicjowanie procesu tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnych. Podmioty takie powstają z myślą o mających trudności w znalezieniu pracy osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym i stanowią nie tylko instrument walki z bezrobociem, ale także aktywizacji zawodowej osób marginalizowanych.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Jeziora Wielkie funkcjonowało 7 oddziałów przedszkolnych, 3 szkoły podstawowe oraz 1 szkoła gimnazjalna. Na terenie gminy nie było natomiast żłobka, co powodowało iż nie były zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 104, 88-324 Jeziora Wielkie
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie	Wójcin 59, 88-324 Jeziora Wielkie
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. płk. Wyskoty-Zakrzewskiego w Rzeszynie	Rzeszynek 37, 88-324 Jeziora Wielkie
4.	Gimnazjum w Jeziorach Wielkich zs. w Strzelnie	ul. Gimnazjalna 7, 88-320 Strzelno

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

W analizowanym roku szkolnym do oddziałów przedszkolnych uczęszczało 121 dzieci, do szkół podstawowych 280 uczniów, a w gimnazjum naukę pobierało 157 uczniów. Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji wyglądało następująco: w oddziałach przedszkolnych – 6 nauczycieli, a w szkołach podstawowych – 26 nauczycieli (brak danych na temat zatrudnienia kadry pedagogicznej w szkole gimnazjalnej).

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk sportowych oraz organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Szkoły uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli. I tak np. nauczyciele i uczniowie Szkół Podstawowych w Jeziorach Wielkich i Wójcinie uczestniczyli w projekcie edukacyjnym pn. „Lepsza Szkoła”, którego celem było przygotowanie uczniów klas IV-VI do sprawdzianu kompetencji.

Placówki oświatowe realizują również programy profilaktyczne mające na celu uwrażliwianie środowiska szkolnego i społecznego na problemy związane z uzależnieniami, bezpieczeństwem, agresją i przemocą oraz promowanie zdrowego stylu życia. Dla przykładu uczniowie Szkoły Podstawowej w Jeziorach Wielkich uczestniczą w realizowanym we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Mogilnie programie edukacji antynikotynowej oraz w programach pn. „Szlanka mleka” i „Owoce w szkole”, a uczniowie Szkoły Podstawowej w Wójcinie także w programie edukacyjnym poświęconym bezpieczeństwu pn. „Akademia Bezpiecznego Puchatka”.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie są Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziorach Wielkich oraz Biblioteka Publiczna Gminy Jeziora Wielkie. Ośrodek zajmuje się prowadzeniem wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców gminy w zakresie kultury. Oprócz działalności kulturalnej sprawuje nadzór nad ośrodkiem wypoczynkowym w Przyjezierzu.

W Ośrodku prowadzone są stałe zajęcia kulturalne i edukacyjne, np. kółka plastyczne i taneczne oraz, organizowane są okazjonalne wystawy i konkursy. Placówka wspiera także amatorski ruch artystyczny; przy niej funkcjonują i działają: Zespół „Radość”, Zespół Pieśni i Tańca „Jezioranie”, Orkiestra dęta, Zespół taneczny D&M oraz Zespół Wokalny „Jutrzenka”. Ośrodek jest także miejscem spotkań członków Klubu Seniora „Radość”.

Ważny kierunek działalności Ośrodka stanowi organizacja imprez rozrywkowych i kulturalnych dla mieszkańców gminy. Do tych o charakterze cyklicznym należą m.in.: Wielki Festyn Pomidorowy – sztandarowa impreza w gminie będąca zarazem promocją lokalnego produktu, Noc Świętojańska, Turniej Gminny „Mikstura”, Gminny Turniej Wsi, Powiatowy Przegląd Stołów Wigilijnych oraz Festiwal Piosenki i Pieśni Religijnej. Placówka jest również organizatorem okazjonalnych imprez, jak np. zabawy karnawałowe, dyskoteki, festyny sportowo-rekreacyjne i zabawy wiejskie, oraz letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2014 roku, w Ośrodku zatrudnionych było 5 pracowników etatowych oraz instruktorzy amatorskiego ruchu artystycznego. Jak się szacuje placówka organizuje ok. 100 imprez rocznie, w których bierze udział ok. 5,5 tysiąca osób.

Funkcjonująca w gminie Biblioteka Publiczna Gminy Jeziora Wielkie oraz jej filia w Wójcinie zajmują się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów dotyczących regionu. Do zadań Biblioteki należy w szczególności: gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej oraz popularyzowanie książki i czytelnictwa. Placówka, podejmując działania upowszechniające czytelnictwo i kulturę, organizuje także lekcje biblioteczne, imprezy okolicznościowe, np. Dzień Matki, oraz konkursy. Aktywnie włącza się

także w ogólnopolskie akcje popularyzujące kulturę i czytelnictwo; jest np. lokalnym inspiratorem ogólnopolskiej akcji ph. „Narodowe Czytanie”.

Biblioteka dysponuje zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem, który według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczył na koniec 2014 roku 19.196 woluminów (liczba 611 czytelników wynosiła 611). W placówce dostępne są również różnorodne czasopisma, a także działa pracownia komputerowa z dostępem do sieci Internet.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 98, 88-324 Jeziora Wielkie
2.	Biblioteka Publiczna Gminy Jeziora Wielkie	Jeziora Wielkie 106, 88-324 Jeziora Wielkie
3.	Biblioteka Publiczna Gminy Jeziora Wielkie, Filia w Wójcinie	Wójcin, 88-324 Jeziora Wielkie

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Ofertę kulturalno-oświatową Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji uzupełnia Gminna Izba Tradycji i Pamięci w Jeziorach Wielkich, która mieści się w budynku dawnej szkoły w Kuśnierzu. Wśród jej zbiorów znajdują się m.in. znaleziska archeologiczne z Włostowa, Rzeszyńka, Berlina i Jezior Wielkich, a także stare fotografie, dokumenty i książki. Można również zobaczyć wiele dawnych sprzętów domowych i gospodarskich, m.in. skrzynie, kufry, cepy, żarna, narzędzia stolarskie i szewskie, stare lampy, żelazka, tary i wagi.

Zakres działalności sportowej na terenie gminy wyznaczają kluby i zespoły sportowe, do których należą: Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” w Jeziorach Wielkich, Zrzeszenie Ludowy Zespół Sportowy „Tarant” Wójcin, Ludowy Zespół Sportowy „Gopło” w Kościeszkach, Klub Sportowy Nart Wodnych „Sunat” Przyjezierze, Uczniowski Klub Sportowy „Herkules” w Wójcinie oraz Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” Włostowo. Zajmują się one upowszechnianiem kultury fizycznej, organizowaniem zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych oraz popularyzowaniem walorów rekreacji ruchowej.

Na infrastrukturę sportową gminy składają się boiska sportowe oraz kompleks boisk „Moje Boisko – Orlik 2012”. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Boisko sportowe w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie, 88-324 Jeziora Wielkie
2.	Boisko sportowe w Kościeszkach	Kościeszki, 88-324 Jeziora Wielkie
3.	Boisko sportowe w Wójcinie	Wójcin, 88-324 Jeziora Wielkie
4.	Kompleks boisk „Moje Boisko –Orlik 2012” w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 104, 88-324 Jeziora Wielkie

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Inicjatorami imprez sportowych organizowanych na terenie gminy są zarówno kluby sportowe, jak i Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziorach Wielkich. Wśród nich wymienić należy m.in. Turniej Piłkarski Sołectw o Puchar Dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji, Terenowy Wyścig Kolarski, Mistrzostwa Polski w skokach na nartach wodnych, oraz Gminny Indywidualny Turniej Tenisa Stołowego.

Gmina posiada znaczne walory turystyczne wynikające głównie z atrakcyjnego położenia w czystym ekologicznie obszarze, w otoczeniu lasów i jezior. Naturalne zaplecze rekreacyjne stanowią jeziora, nad którymi położona jest gmina; do najbardziej znanych należą: Jezioro Gopło, Jezioro Ostrowskie i Jezioro Wójcińskie. Nad Jeziorem Ostrowskim znajduje się kompleks turystyczno-rekreacyjny Przyjezierze – największy na Kujawach. Do dyspozycji turystów są domy wczasowe, ośrodki kolonijne i pola namiotowe, zjeżdźalnia wodna, a także dobrze wyposażone wypożyczalnie sprzętu wodnego. W sezonie letnim odbywa się tu wiele imprez kulturalnych i sportowych. Na terenie gminy znajduje się także wiele innych obiektów turystycznych, m.in. w miejscowości Wójcin.

Przez obszar gminy przebiega m.in. niebieski szlak turystyczny z Przyjezierza do Miradza, tj. „Szlak Jerzego Wojciecha Szulczewskiego” – kujawsko-wielkopolskiego etnografa, badacza i przyrodnika, a także szlak rowerowy wokół Jeziora Ostrowskiego. Na terenie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia znajdują się natomiast cztery ścieżki edukacyjne: ścieżka przyrodniczo-historyczna, ekologiczno-przyrodnicza, ekologiczna Mare Polonorum oraz edukacyjna Potrzymiech.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz działała 1 apteka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 41a, 88-324 Jeziora Wielkie
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie	Wójcin 63, 88-324 Jeziora Wielkie
3.	Apteka „Revita” w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 16a, 88-324 Jeziora Wielkie

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie realizują usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. W 2014 roku w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” zatrudnionych było 6 lekarzy, w tym 4 lekarzy rodzinnych i 1 pediatra, 8 pielęgniarek, w tym 4 pielęgniarki środowiskowe rodzinne i 1 pielęgniarka środowiskowa nauczania i wychowania, oraz 2 położne. Z kolei w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” pracowali: 1 lekarz rodzinny, 2 pielęgniarki, w tym 1 pielęgniarka środowiskowa rodzinna i 1 pielęgniarka środowiskowa nauczania i wychowania, oraz 1 położna.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej była wyższa niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniosła 17.441, rok później 17.764, a w 2014 roku 20.335.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne dla mieszkańców gminy (także w warunkach zamkniętych) realizują wchodzące w skład Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Mogilnie (ul. Kościuszki 6, 88-300 Mogilno) Przychodnia i Szpital – Filia w Strzelnie (ul. Powstania Wielkopolskiego 8, 88-320 Strzelno) oraz Przychodnia i Szpital – Filia w Mogilnie (ul. Kościuszki 10, 88-300 Mogilno), a także ośrodki zdrowia działające w oddalonym o 35 km od Jezior Wielkich Inowrocławiu.

W Przychodni w Strzelnie funkcjonują: Poradnie – chirurgiczna, dziecięca, ginekologii i położnictwa, ogólna, otolaryngologiczna i stomatologiczna, Gabinety – EKG, pielęgniarki i położnej środowiskowo-rodzinnej, szkolny, zabiegowy por. „D”, zabiegowy przychodni oraz Punkt szczepień por. „D”. W Przychodni w Mogilnie działają natomiast: Poradnie – chirurgiczna, dermatologiczna, diabetologiczna, endokrynologiczna, ginekologii i położnictwa, kardiologiczna, leczenia uzależnień, medycyny pracy, neurologiczna, ogólna, okulistyczna, ortopedyczna, otolaryngologiczna, reumatologiczna, stomatologiczna, urologiczna i zdrowia psychicznego, a także Pracownie fizjoterapii i hydroterapii, Gabinety – EKG, pielęgniarki i położnej środowiskowo-rodzinnej, szkolny, zabiegowy por. „D”, zabiegowy przychodni oraz Punkt szczepień por. „D”. Z kolei w każdej Filii Szpitala funkcjonują: Oddział wewnętrzny, Laboratorium analityczne, Pracownie – EKG wysiłkowego, radiologiczna, ultrasonografii i echokardiogramu oraz Izba przyjęć.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Mogilnie działa także dział Ratownictwa medycznego oraz świadczona jest nocna i świąteczna opieka medyczna. Dział Ratownictwa medycznego świadczy usługi w zakresie ambulatoryjnej i wyjazdowej pomocy doraźnej w przypadku nagłych zachorowań, urazów i wypadków. Pacjenci mogą uzyskać wsparcie w ambulatorium chirurgicznym, poradę w ambulatorium ogólnym oraz skorzystać z pomocy specjalistycznych zespołów wyjazdowych S lub P. Z kolei w ramach nocnej i świątecznej opieki medycznej czynne jest ambulatorium, do którego, od poniedziałku do piątku w godz. 18⁰⁰-8⁰⁰ oraz całodobowo w dni wolne od pracy i święta, mogą zgłosić się pacjenci z nagłą, lżejszą dolegliwością.

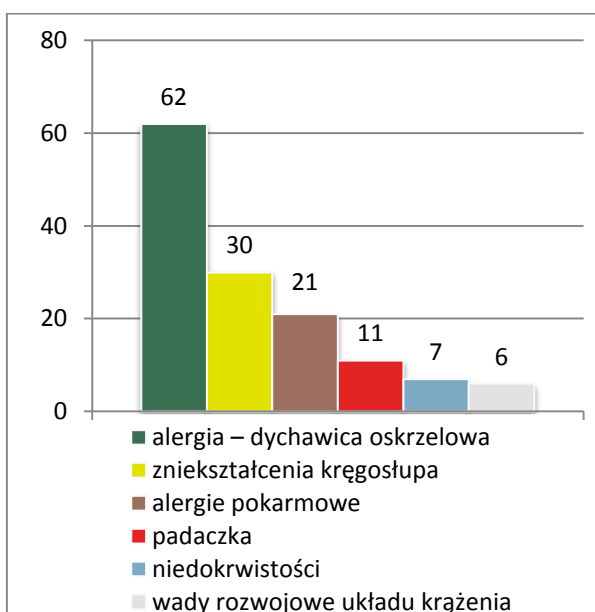
W Mogilnie działa również Zakład opiekuńczo-leczniczy (ul. Kościuszki 10, 88-300 Mogilno), którego celem jest zapewnienie całodobowej opieki i leczenia osobom, które ze względu na zły stan zdrowia i trudną sytuację rodzinną nie mogą przebywać w swoim środowisku domowym. Zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych obejmuje: pielęgnację i rehabilitację osób niewymagających hospitalizacji w celu poprawy ich stanu zdrowia, zapobieganie powikłaniom wynikającym z procesu chorobowego i unieruchomienia, aktywizację i usprawnianie ruchowe, zapewnienie bezpieczeństwa i opieki, a także środków farmaceutycznych i materiałów medycznych, pomieszczeń i wyżywienia odpowiedniego do stanu zdrowia i diety. Wśród pacjentów oraz członków ich rodzin prowadzona jest także edukacja zdrowotna.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie. Wynika z nich, że w 2014 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 154 dzieci i młodzieży oraz 4.945 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergia – dychawica oskrzelowa (62), zniekształcenia kręgosłupa (30), alergie pokarmowe (21), padaczka (11), niedokrwistości (7), wady rozwojowe układu krążenia (6), choroby tarczycy, cukrzyca (po 5) oraz choroba nadciśnieniowa (4). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (2.968 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.092), cukrzycę (673), przewlekłe choroby układu trawiennego (656), choroby obwodowego układu nerwowego (489), choroby tarczycy (343), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (314), nowotwory (143) i niedokrwistość (80).

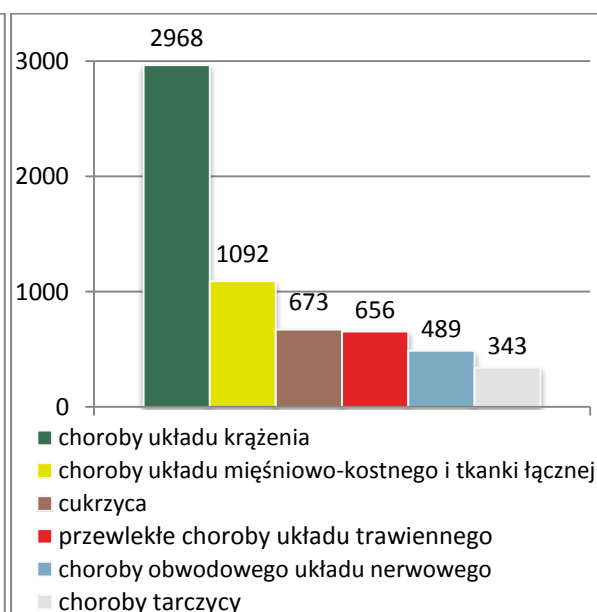
Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 11.741, w tym 2.102 dzieci i 9.639 dorosłych.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku

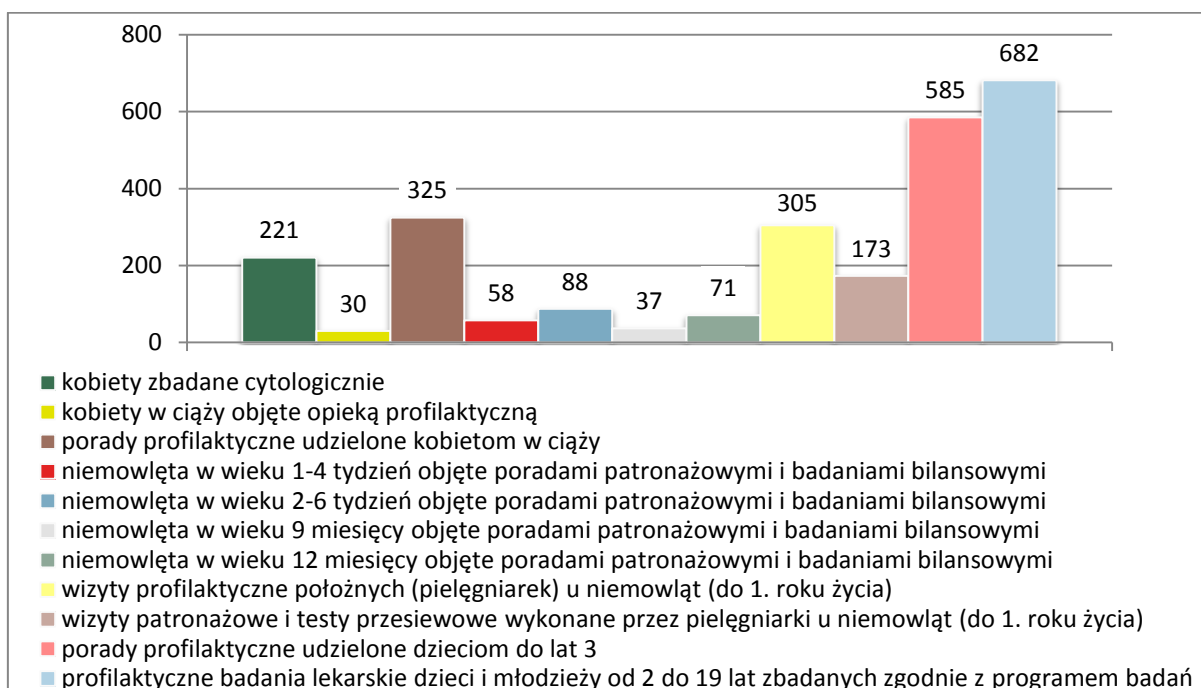
Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie.

W analizowanym roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie sprawowali także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasz Lekarz” Grupowa Praktyka Lekarska w Jeziorach Wielkich i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie.

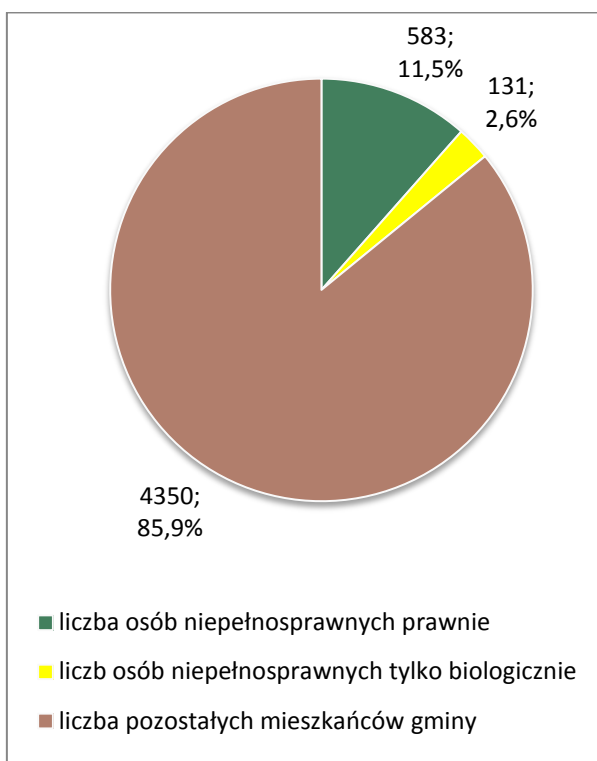
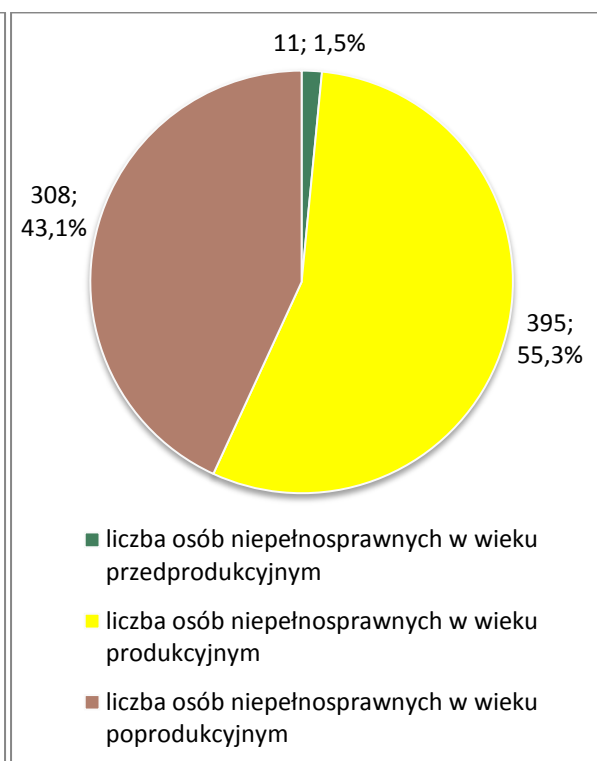
W 2014 roku badaniom cytologicznym poddano 221 kobiet, a opieką profilaktyczną objęto 30 kobiet w ciąży, którym udzielono 325 porad. Poradom patronażowym i badaniami bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 58 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 88 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 37 niemowląt w 9 miesiącu życia i 71 niemowląt w 12 miesiącu życia. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) oraz wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt do 1. roku życia wyniosła odpowiednio 305 i 173. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 585 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 682 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Jeziora Wielkie mieszkało 714 osób niepełnosprawnych, w tym 293 mężczyzn i 421 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (583 osoby, tj. 81,7%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 131 osób (18,3%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 14,1%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (395 osób, tj. 55,3%) i poprodukcyjnym (308 osób, tj. 43,1%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku**Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku**

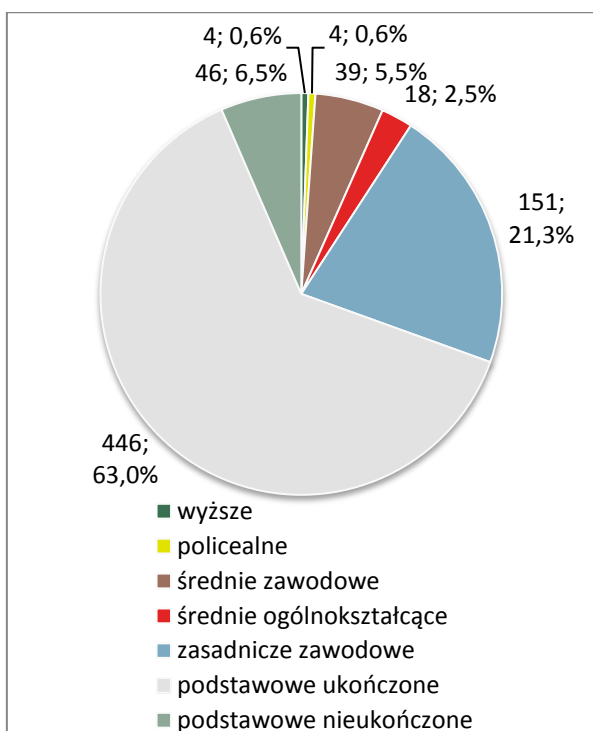
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 13,2% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 39,6%.

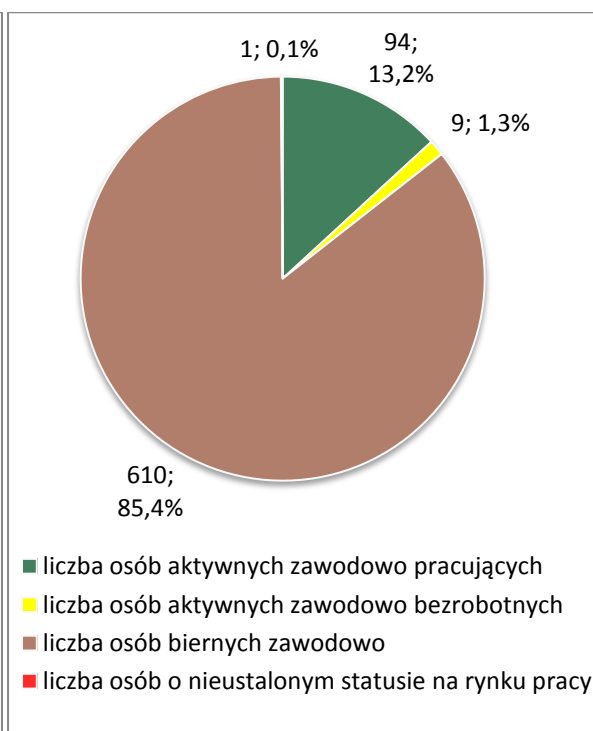
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (446 osób, tj. 63%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (610 osób, tj. 85,4%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Jeziora Wielkie zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Mogilnie. Według jego danych, w latach 2012-2014 prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności zaliczono odpowiednio 15 dzieci do 16 roku życia oraz 157 osób powyżej 16 roku życia.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność

środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

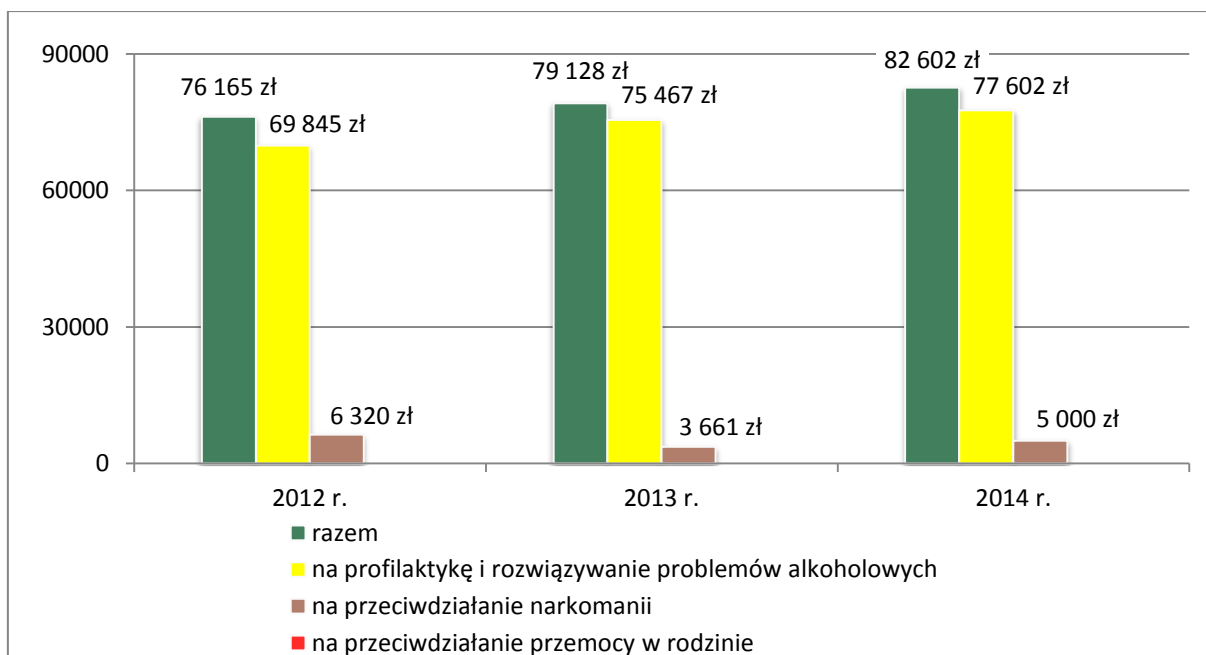
Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Jeziora Wielkie dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 100 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), ok. 200 osób współuzależnionych (4% populacji), ok. 250-350 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% populacji), ok. 200 dzieci wychowujących się w rodzinach

z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz ok. 266 ofiar przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Jeziora Wielkie w latach 2012-2014.

Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

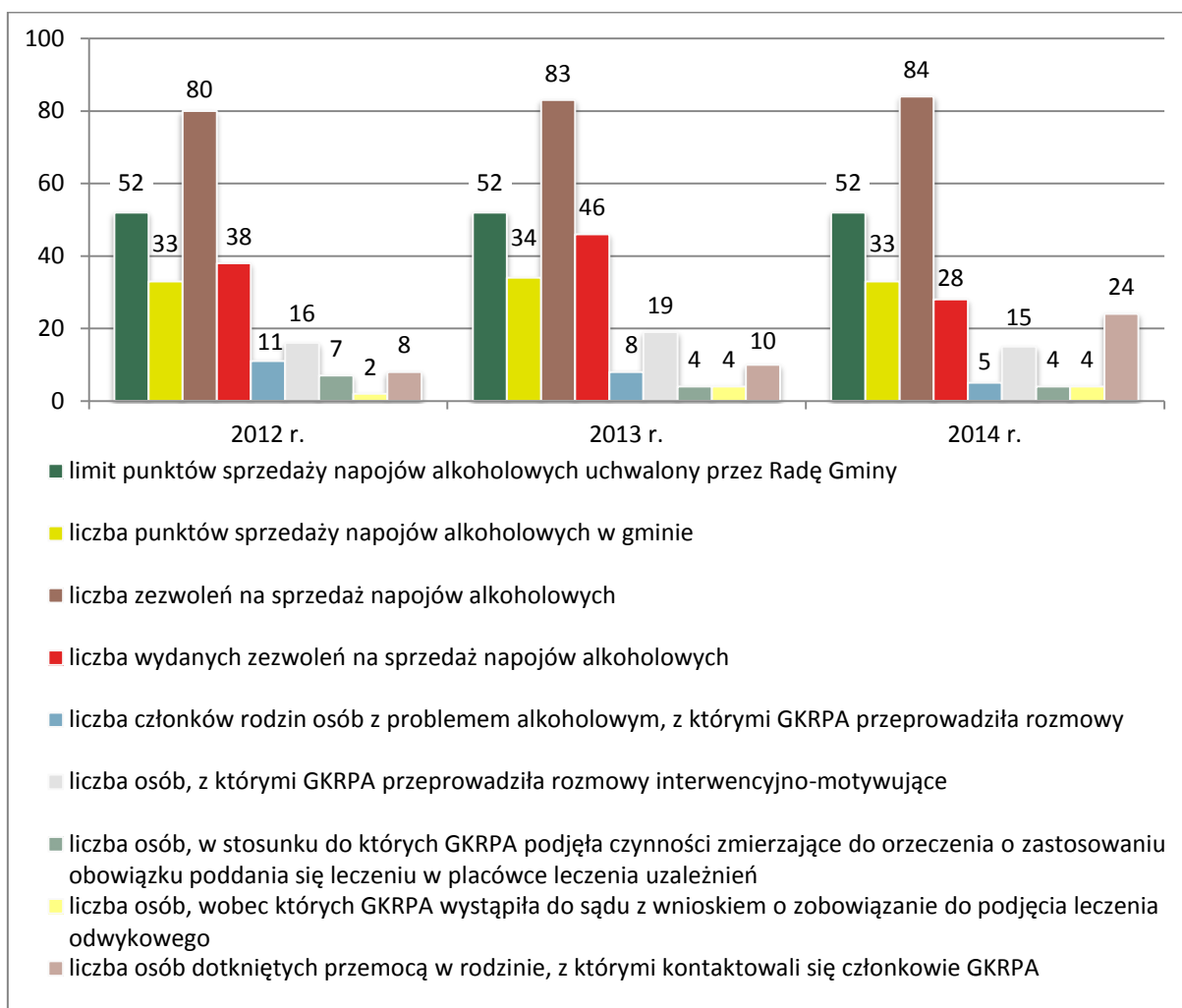

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeziorach Wielkich.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii zwiększała się z roku na rok (z 76.165 zł w 2012 r. do 82.602 zł w 2014 r.). Wpływ na to miała systematycznie rosnąca pula środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Należy dodać, że w analizowanym okresie nie uwzględniano w budżecie osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Jeziora Wielkie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podstawowe jej zadania obejmują: motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego, przeprowadzanie wywiadów u osób kierowanych na leczenie odwykowe, kierowanie tych osób na badania w przedmiocie ustalenia stopnia uzależnienia i sposobu leczenia oraz kierowanie do sądu w celu ustalenia obowiązku leczenia odwykowego, prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych oraz opiniowanie wniosków o wydawanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Realizując zadania członkowie Komisji współpracują z Punktem Konsultacyjnym i Posterunkiem Policji w Jeziorach Wielkich, placówkami oświatowymi, biegłymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz z Poradnią Leczenia Uzależnień i Sądem Rejonowym w Mogilnie.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeziorach Wielkich.

W latach 2012-2014 uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był w każdym roku taki sam (52), a liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (po 33 w 2012 i 2014 r., 34 w 2013 r.). Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych była podobna (80 w 2012 r., 83 w 2013 r., 84 w 2014 r.), a liczba wydanych zezwoleń ulegała wahaniom (38 w 2012 r., 46 w 2013 r., 28 w 2014 r.). W analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a kontrolę w punktach sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzono tylko w 2014 roku (1).

W latach 2012-2014 liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, zmniejszała się z roku na rok (z 11 w 2012 r. do 5

w 2014 r.), a liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące, była na zbliżonym poziomie (16 w 2012 r., 19 w 2013 r., 15 w 2014 r.).

W analizowanym okresie GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 7 osób w 2012 r. i po 4 w latach 2013-2014) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 2 osób w 2012 r. i po 4 w latach 2013-2014). Jednocześnie w 2014 roku znacznie wzrosła liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA (8 w 2012 r., 10 w 2013 r., 24 w 2014 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Jeziorach Wielkich – Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy, Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Grupa Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Posterunek Policji, a także Grupa Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Wójcinie, Poradnia Leczenia Uzależnień w Mogilnie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie – Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie – Oddział Leczenia Uzależnień, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu – Oddział Leczenia Uzależnień, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Aleksandra Piotrowskiego „Dziekanka” w Gnieźnie – Oddziały Leczenia Uzależnień, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie oraz Telefon Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (nr 800 154 030).

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

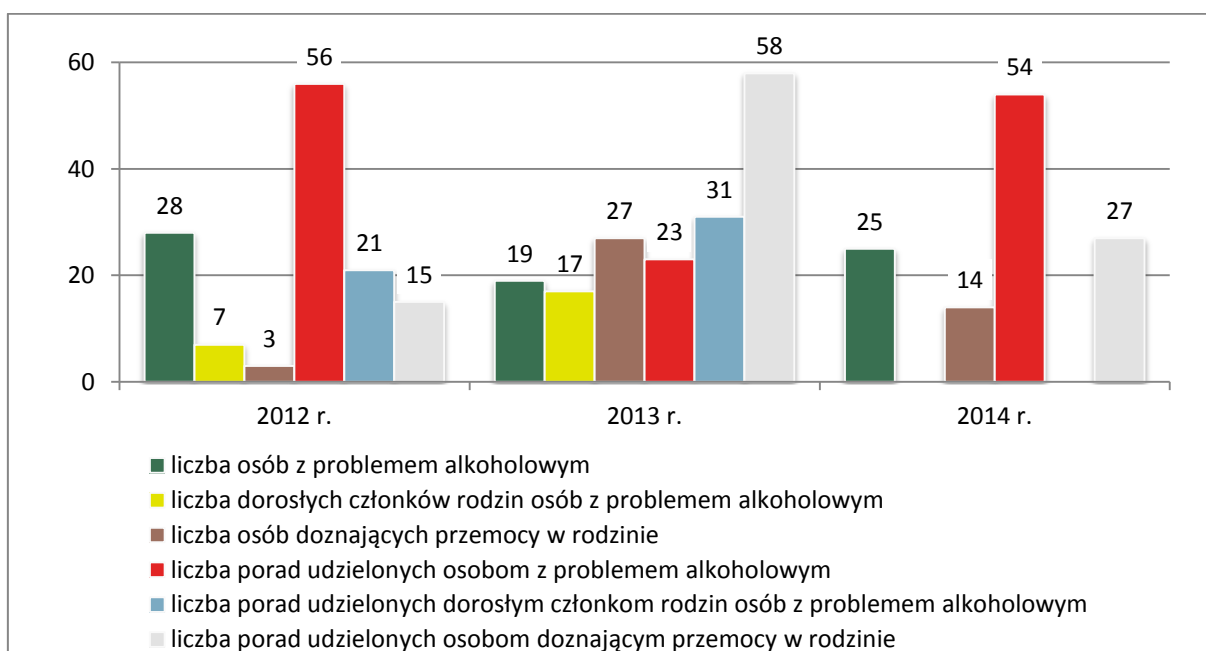
nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie
Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem i ich Rodzin w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 98, 88-324 Jeziora Wielkie
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie
Grupa Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie
Grupa Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Wójcinie	Wójcin 63, 88-324 Jeziora Wielkie
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilnie, Szpital –Filia w Mogilnie, Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Kościuszki 10, 88-300 Mogilno
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie, Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych	ul. Szpitalna 3, 88-200 Radziejów
Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie, Oddział Leczenia Uzależnień	ul. Kardynała S. Wyszyńskiego 1, 62-510 Konin
Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu, Oddział Leczenia Uzależnień	ul. Sądowa 18, 86-100 Świecie
Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Aleksandra Piotrowskiego „Dziekanka” w Gnieźnie – Oddziały Leczenia Uzależnień	ul. Poznańska 15, 62-200 Gniezno
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie	ul. Cieślewicza 2, 88-320 Strzelno
Posterunek Policji w Jeziorach Wielkich	Jeziora Wielkie 106, 88-324 Jeziora Wielkie
Telefon Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”	nr tel. 800 154 030

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

W Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy w Jeziorach Wielkich dyżur pełni specjalista ds. terapii uzależnień. Świadczona pomoc ma charakter psychologiczny, terapeutyczny i prawny, obejmuje także wsparcie w redagowaniu wniosków o leczenie odwykowe i pozwów do sądów o alimenty oraz w złożeniu doniesienia do prokuratury w przypadku wystąpienia przemocy. Do Punktu osoby zgłaszają się dobrowolnie, są także kierowane przez GKRPA, kuratora czy miejscowy Ośrodek Pomocy Społecznej.

W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono wsparcia (poradnictwa z zakresu uzależnień i przemocy rodzinnej, prawa rodzinnego i karnego, pomocy psychologicznej, w tym psychoterapii) w ramach Punktu, ulegała wahaniom (38 w 2012 r., 63 w 2013 r., 39 w 2014 r.). Wśród nich w 2012 i 2014 roku dominowały osoby z problemem alkoholowym (odpowiednio 28 i 25 osób), a w 2013 roku osoby doznające przemocy w rodzinie (27 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Jeziorach Wielkich w latach 2012-2014

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

W 2014 roku w spotkaniach Grupy Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu działającej przy Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia” w Wójcinie uczestniczyło 18 osób. Spotkania odbywały się raz w miesiącu, przez 3 godziny.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich wynika, że w latach 2012-2014 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu zmniejszała się nieznacznie z roku na rok. W 2012 roku pomocą społeczną w związku z tym problemem objęto 9 rodzin liczących 19 osób, rok później 8 rodzin liczących 14 osób, a w 2014 roku 6 rodzin liczących 11 osób. Jednocześnie przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia w latach 2012-2013 w przypadku odpowiednio 4 i 2 rodzin liczących odpowiednio 11 i 9 osób, a narkomania nie była powodem udzielenia pomocy społecznej.

Ośrodek zajmował się także obsługą organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegował do niego swoich pracowników. W 2014 roku Zespół odbył 4 spotkania, a w jego ramach działały 24 grupy robocze. Podczas spotkań prowadzono rozmowy motywujące, edukacyjne, profilaktyczne, wspierające i kierujące. Podejmowano także próby rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni GOPS-u, w związku z procedurą „Niebieskie Karty”, prowadzili monitoring w środowisku zamieszkania osób, u których występował problem przemocy. W analizowanym roku w gminie wszczęto 24 procedury „Niebieskie Karty”, Zespół złożył 3 zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Mogilnie w sprawie podejrzenia stosowania przemocy, a GOPS skierował 1 osobę dotkniętą przemocą do Schroniska dla Bezdomnych Kobiet w Inowrocławiu.

We współpracy z Terenowym Komitetem Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu GOPS realizował również finansowany z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem oraz Pomocy Postpenitencjarnej program Ministerstwa Sprawiedliwości, w ramach którego uruchomiono w gminie Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Prześstępstwem i ich Rodzin. Świadczone wsparcie miało postać pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, prawnej i medycznej, grupy wsparcia dla osób pokrzywdzonych przześstępstwem, finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywania kosztów transportu związanych z uzyskaniem świadczeń, pokrywania kosztów zakupu żywności lub bonów żywnościowych oraz kierowania osób pokrzywdzonych do innych placówek, w zależności od specyfiki problemu, z jakim się zmagają. W 2014 roku z pomocy udzielanej w Punkcie skorzystało 27 osób.

Z danych Posterunku Policji w Jeziorach Wielkich wynika, iż w 2015 roku zatrzymano w gminie 8 osób kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, podjęto 95 różnych interwencji domowych, a 15 razy wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”, czego powodem w większości przypadków było nadużywanie alkoholu przez członka rodziny. Ponadto prowadzono 3 postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy wobec członków rodziny oraz 3 postępowania w sprawie posiadania substancji psychoaktywnych.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie

placówkach oświatowych i wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadanek, spektakli i konkursów profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych oraz imprez sportowych, a także zajęć w świetlicach wiejskich i świetlicy socjoterapeutycznej.

Działalność profilaktyczna podejmowana w gminie w 2014 roku obejmowała m.in.:

- realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-wychowawczych pn. „Spójrz inaczej” (w PSP w Wójcinie i Rzeszynku), „Aktywnie, kulturalnie żyj” (w PSP w Jeziorach Wielkich), „Z muzyką przeciw uzależnieniom”, „My się nie nudzimy”, „Dziękuję, nie biorę” (w Gimnazjum w Jeziorach Wielkich zs. w Strzelnie); zakupiono materiały do prowadzenia zajęć, zorganizowano spotkania okolicznościowe, wyjazdy do teatru, kina, hali sportowej, na pływalnię,
- udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej ph. „Zachowaj trzeźwy umysł”, w ramach której placówki oświatowe otrzymały broszury informacyjne opisujące jak rozpoznać u dzieci objawy używania środków psychoaktywnych, a także inne foldery omawiające profilaktykę uzależnień,
- organizowanie heppenningów w ramach kampanii profilaktycznych („Dopalaczom stop”, „Trujący papieros”, „Zachowaj trzeźwy umysł”),
- sfinansowanie udziału uczniów w warsztatach profilaktycznych zorganizowanych w Polskim Towarzystwie Zapobiegania Narkomanii w Bydgoszczy,
- organizowanie czasu wolnego w trakcie ferii zimowych i wakacji (zajęcia, w tym zajęcia wyjazdowe, kolonie, wyjazdy do kina, hali sportowej, na basen),
- dofinansowanie „III Amatorskiego Rajdu Nordic Walking” – imprezy promującej zdrowy styl życia,
- prowadzenie Świetlic Wiejskich w Rzeszynku, Rzeszynie, Lubstówku, Woli Kożuszkowej i Wójcinie, w ramach których organizowano dzieciom i młodzieży czas wolny oraz umożliwiano im rozwój zainteresowań poprzez zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i sportowe, spotkania okolicznościowe, zabawy,
- pokrywanie kosztów wyżywienia dzieci z gminy uczęszczających do Świetlicy Socjoterapeutycznej w Wilczynie.
- zorganizowanie wyjazdów i spotkań integracyjnych z elementami profilaktyki uzależnień, na których odbywały się konkursy i prelekcje z zakresu wiedzy o współczesnych

zagrożeniach i uzależnieniach oraz propagowano wśród dzieci i młodzieży alternatywne formy spędzania wolnego czasu z grupami rówieśniczymi i osobami dorosłymi.

W 2014 roku działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi w gminie objęto łącznie 700 osób. W programach profilaktycznych uczestniczyło ponad 300 uczniów i blisko 10 nauczycieli i wychowawców, w spektaklach profilaktycznych – 45 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – 160 osób, w imprezach sportowych – 120 osób, w zajęciach świetlic wiejskich – ok. 110 dzieci, a w zajęciach świetlicy socjoterapeutycznej – 6 dzieci.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Jeziora Wielkie bezdomność nie urasta do rangi problemu, póki co ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. W 2012 roku z powodu bezdomności objął on wsparciem 5 osób, rok później 3 osoby, a w 2014 roku 4 osoby.

W gminie nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te kierowane są noclegowni i schronisk działających poza jej terenem. Najbliższe tego typu placówki znajdują się w Mogilnie (Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn przy ul. Łąkowej 1b) oraz w Inowrocławiu (Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Jacewskiej 118).

W 2014 roku, na podstawie skierowania wydanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich, w schronisku dla osób bezdomnych przebywały 2 osoby z gminy Średni miesięczny koszt pobytu osoby bezdomnej w placówce zapewniającej całodobowy pobyt wraz z wyżywieniem wynosił 800 zł.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

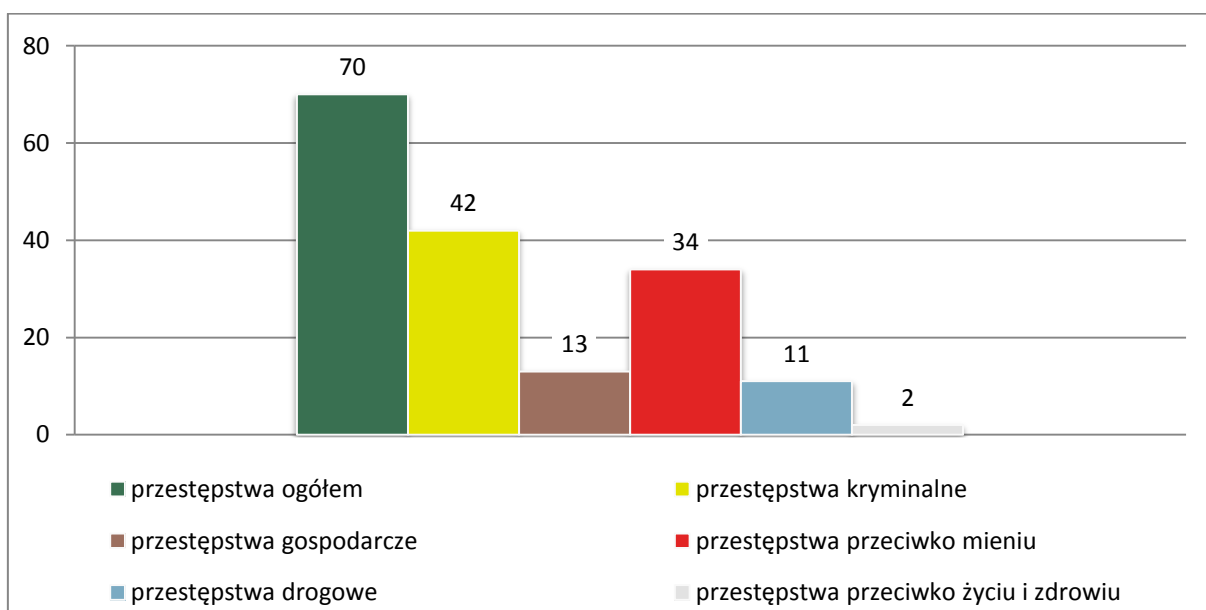
Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Jeziora Wielkie odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Mogilnie, a bezpośrednio czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Posterunku Policji w Jeziorach Wielkich.

Z danych szacunkowych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2014 roku na terenie gminy stwierdzono ogółem 70 przestępstw, w tym 42 przestępstwa o charakterze kryminalnym i 13 przestępstw gospodarczych. Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku (dane szacunkowe)

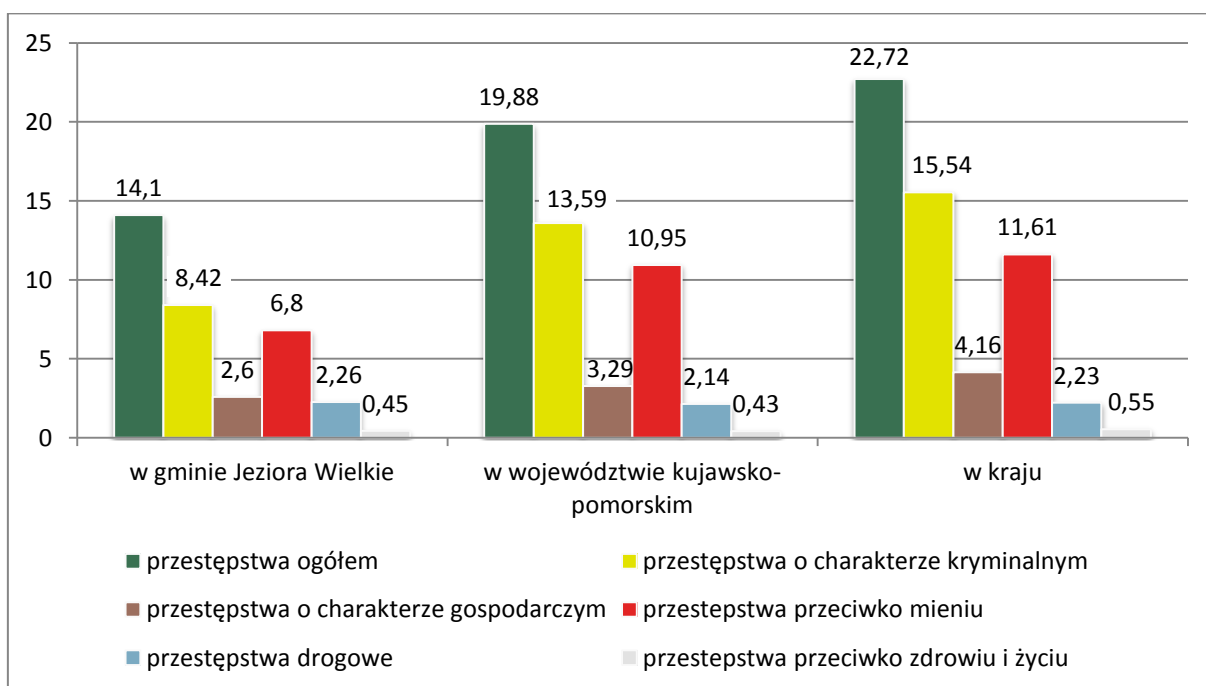

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W analizowanym roku wykrywalność przestępstw w gminie była wyższa niż w województwie kujawsko-pomorskim (79 do 67%). Wykrywalność przestępstw kryminalnych na jej terenie wyniosła 72%, przestępstw gospodarczych 84%, a przestępstw drogowych 99%.

W 2014 roku gmina charakteryzowała się niższym wskaźnikiem przestępczości w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców niż województwo kujawsko-pomorskie i kraj. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Przestępstwa popełnione w gminie, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w 2014 roku w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców (dane szacunkowe)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Jeziora Wielkie wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Realizując zadania Ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej i samorządowej, jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, organizacjami pozarządowymi (fundacjami, stowarzyszeniami), kościołami oraz z innymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej.

W 2014 roku kadrę Ośrodka stanowiło 7 osób, w tym kierownik i 4 pracowników socjalnych oraz 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych. Ośrodek zatrudniał także 5 osób w ramach umów cywilno-prawnych, które zajmowały się świadczeniem usług opiekuńczych.

W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadło 1.263 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	4
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1

wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	2

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Ze wsparcia udzielanego przez GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie ulegały wahaniom (2.830.634 zł w 2012 r., 2.774.500 zł w 2013 r., 2.922.110 zł w 2014 r.). W analizowanym okresie systematycznie zwiększały się m.in. środki finansowe na przeciwdziałanie alkoholizmowi, pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, usługi opiekuńcze oraz pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	6.320	3.661	5.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	69.845	73.487	77.603
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	94.829	99.528	140.872
ośrodki wsparcia	19.042	19.961	2.200
rodziny zastępcze	211	0	273

wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	15.708	18.975
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.766.210	1.573.663	1.687.138
składki na ubezpieczenia zdrowotne	19.787	18.033	16.899
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	117.025	148.340	143.847
dodatki mieszkaniowe	15.197	11.512	8.992
zasiłki stałe	153.777	182.419	175.521
Ośrodek Pomocy Społecznej	189.641	208.565	227.363
specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	1.500	1.500	1.500
usługi opiekuńcze	30.299	44.623	47.163
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	107.653	88.573	64.192
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	115.418	138.057	154.173
pomoc materialna dla uczniów	123.880	146.870	150.399
ogółem	2.830.634	2.774.500	2.922.110
w tym w budżecie GOPS-u	494.163	582.271	587.177

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

W latach 2013-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, była większa niż w 2012 roku (328 w 2012 r., 344 w 2013 r., 346 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (601 w 2012 r., 658 w 2013 r., 649 w 2014 r.).

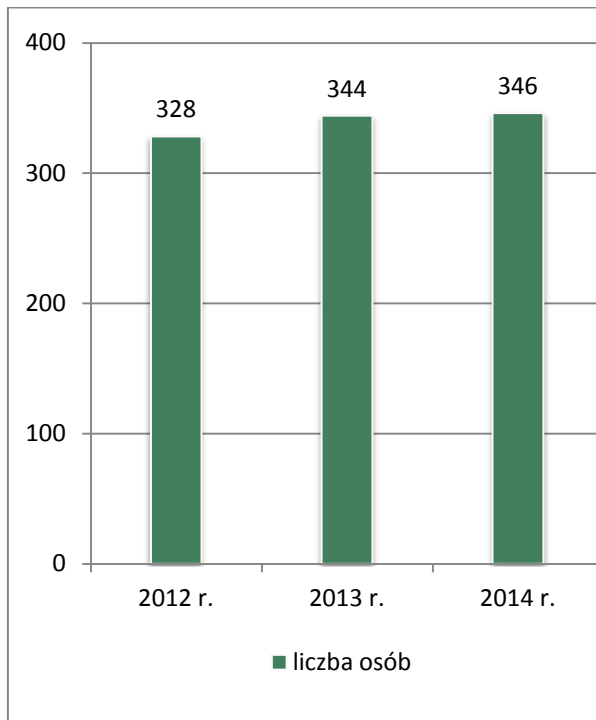
Uwagę zwracał relatywnie niski odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (76 w 2012 r., tj. 23,2%, 77 w 2013 r., tj. 22,4%, 74 w 2014 r., tj. 21,4%) oraz znaczny odsetek osób w wieku produkcyjnym, które były objęte wsparciem (207 w 2012 r., 205 w 2013 r., 223 w 2014 r.).

W latach 2013-2014 udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, był wyższy niż w 2012 roku. W 2012 roku wyniósł on 11,9%, a w latach 2013-2014 po 13%.

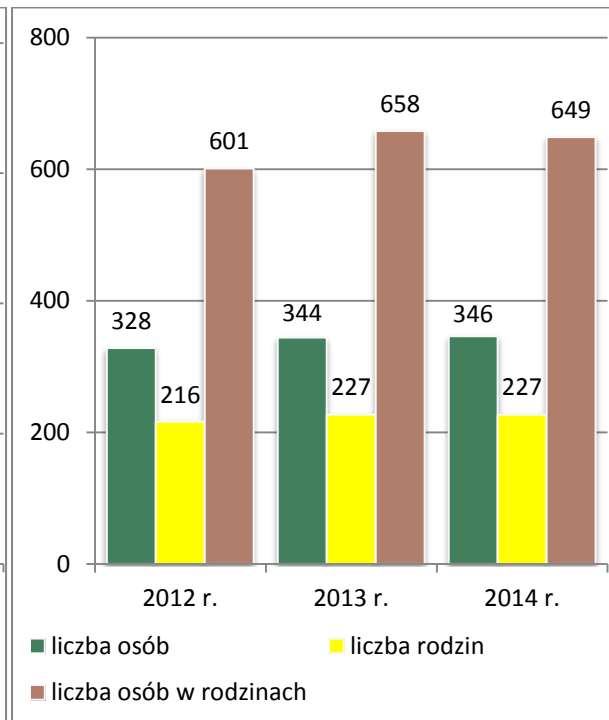
W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, systematycznie zwiększała się (z 449 w 2012 r. do 531 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne ulegała wahaniom (326 w 2012 r., 347 w 2013 r., 339 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 31. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

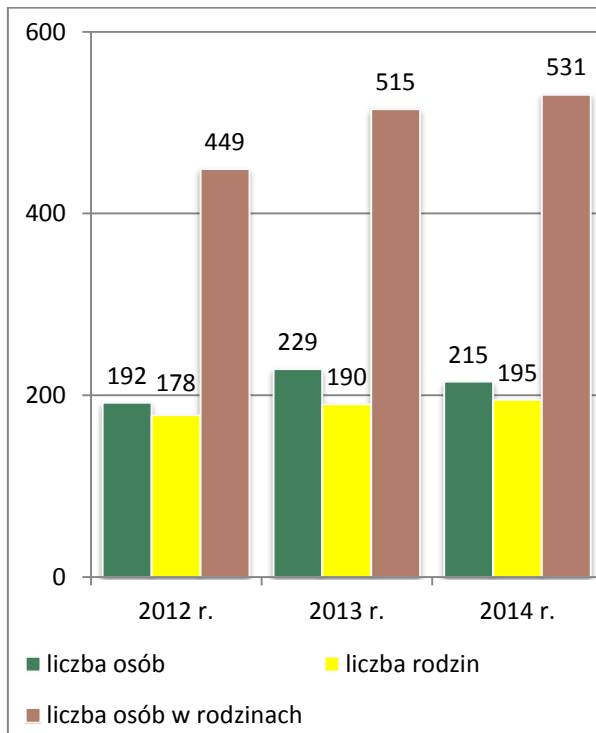

Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

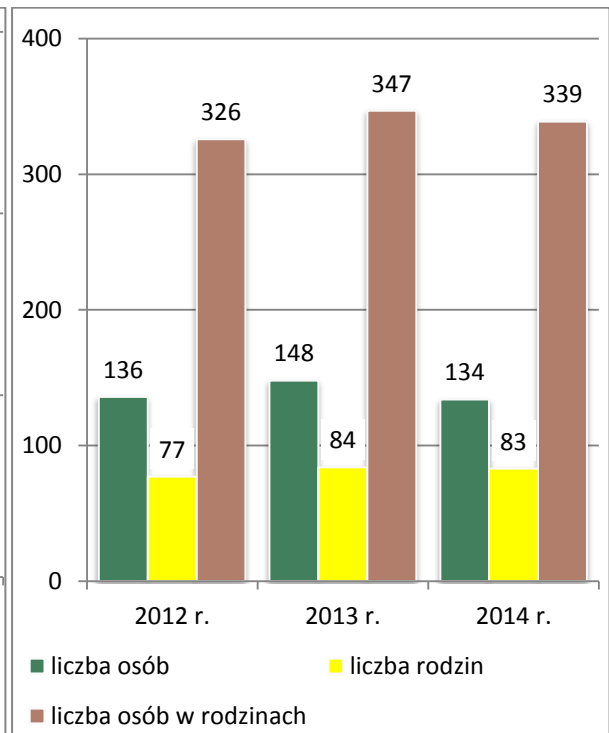

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Wykres 33. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 34. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

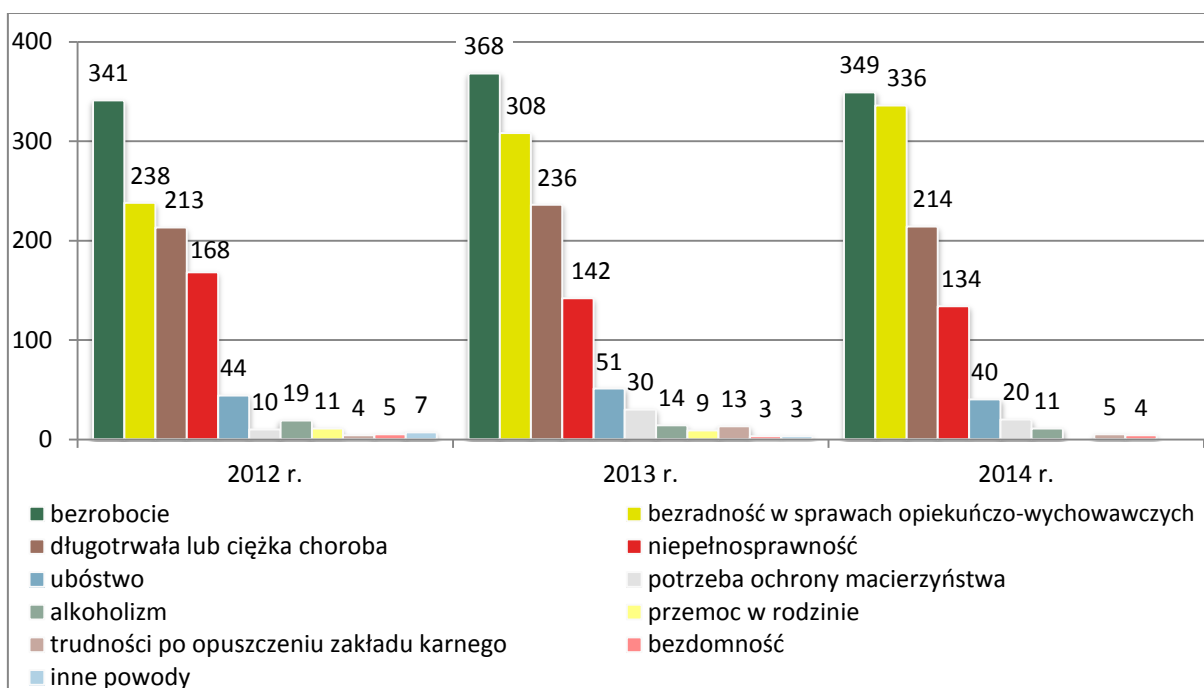

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

W latach 2012-2014 z roku na rok zwiększała się liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (216 w 2012 r., 221 w 2013 r., 242 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w nich przebywających (601 w 2012 r., 615 w 2013 r., 644 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2012-2014 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem i doświadczające bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dość liczne grono stanowiły również rodziny zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą i niepełnosprawnością. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

W latach 2012-2014 systematycznie zwiększała się liczba odbiorców pomocy społecznej zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 238 w 2012 r. do 336 w 2014 r.). Jednocześnie w 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła, a w kolejnym roku spadła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu bezrobocia (341 w 2012 r., 368 w 2013 r., 349 w 2014 r.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (213 w 2012 r., 236 w 2013 r., 214 w 2014 r.), ubóstwa (44 w 2012 r., 51 w 2013 r., 40 w 2014 r.) oraz wymagających ochrony macierzyństwa (10 w 2012 r., 30 w 2013 r., 20 w 2014 r.)

W analizowanym okresie z roku na rok zmniejszała się liczba odbiorców pomocy społecznej zmagających się z niepełnosprawnością (ze 168 w 2012 r. do 134 w 2014 r.) oraz alkoholizmem (z 19 w 2012 r. do 11 w 2014 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Są one przyznawane decyzją administracyjną na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, innej osoby oraz z urzędu. Wyjątek stanowią m.in. świadczenia w postaci pracy socjalnej, poradnictwa i interwencji kryzysowej, które takiej decyzji nie wymagają. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne	zasiłek stały	36	40	41	373	387	390
	zasiłek okresowy	65	52	56	184	193	204
	zasiłek celowy	143	169	177	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	57	52	52	108	91	81
niepieniężne	posiłek	126	135	125	13.347	16.321	15.109
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	126	135	125	13.347	16.321	15.109
	schronienie	3	3	2	781	834	270
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	2	0	0	2	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	3	4	5	36	39	53
usługi	usługi opiekuńcze	7	8	8	2.904	3.795	3.824
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0	0	0	X	X	X
	praca socjalna	64*	55*	43*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	1	1	1	X	X	X
	kontrakt socjalny	25	25	27	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	0* (0)	11* (2)	6* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	0	0	4	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych zwiększała się z roku na rok (ze 143 w 2012 r. do 177 w 2014 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2012-2014 liczba osób objętych posiłkiem pozostawała na zbliżonym poziomie (126 w 2012 r., 135 w 2013 r., 125 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w lutym 2014 roku Rada Gminy w Jeziorach Wielkich podjęła uchwałę w sprawie podwyższenia do 150% kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Rada przyjęła również uchwałę w sprawie określenia zasad

zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych ww. programem.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej dla osób starszych, samotnych i schorowanych wymagających całodobowej opieki. W latach 2012-2014 GOPS pokrywał koszt pobytu w domach pomocy społecznej za odpowiednio 3, 4 i 5 osób.

Ośrodek pokrywał także koszt pobytu i wyżywienia w schroniskach za osoby bezdomne, dla których ostatnim miejscem zameldowania był teren gminy. W latach 2012-2013 tą formą pomocy objęto po 3 osoby, a w 2014 roku 2 osoby. Warto dodać, że w 2014 roku 7 mieszkańców gminy posiadało decyzje GOPS-u w sprawie skierowania do Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Strzelnie.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne, których liczba była na zbliżonym poziomie (po 25 w latach 2012-2013, 27 w 2014 r.). W latach 2012-2014 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, zmniejszała się z roku na rok (z 64 w 2012 r. do 43 w 2014 r.). W ramach pracy socjalnej, przy współpracy z przedstawicielami innych instytucji (np. placówek oświatowych, poradni rodzinnych, zakładów opieki zdrowotnej, Policji, kuratorami), podejmowane były wobec odbiorców pomocy społecznej działania, które służyły przezwyciężaniu ich trudnej sytuacji życiowej i usamodzielnieniu. Pracę socjalną prowadzono również wobec osób, które nie spełniały kryteriów ustawowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej.

W analizowanym okresie GOPS zajmował się także udzielaniem usług opiekuńczych osobom samotnym lub posiadającym rodzinę, które z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności wymagały pomocy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb, a której rodzina nie była w stanie zapewnić. W 2012 roku usługami opieki domowej objętych było 7 osób, a w latach 2013-2014 po 8 osób.

W latach 2012-2014 Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając w 2013 roku dwóch, a w 2014 roku jednego asystenta rodziny (w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy

Zastępczej), którzy mieli pod opieką odpowiednio 11 i 6 rodzin. W 2014 roku Ośrodek partycypował także w kosztach utrzymania 4 dzieci z gminy w pieczy zastępczej.

Rodziny przeżywające trudności mogły również korzystać z poradnictwa specjalistycznego świadczonego w działającym w gminie Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy. Udzielana w nim pomoc miała charakter prawny, psychologiczny, informacyjny i finansowy. Z kolei dla dzieci organizowano zajęcia opiekuńczo-wychowawcze w 5 Świetlicach Wiejskich w Rzeszynku, Rzeszynie, Lubstówku, Woli Kożuszkowej i Wójcinie, a także pokrywano koszt wyżywienia dzieci z gminy uczęszczających do Świetlicy Socjo-terapeutycznej w Wilczynie.

W analizowanym okresie Ośrodek, współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Mogilnie, był również organizatorem prac społecznie użytecznych. W 2012 roku z tej formy wsparcia skorzystały 22 osoby, rok później 25 osób, a w 2014 roku 21 osób. Kwota wydatkowana na ten cel z budżetu gminy wyniosła: 10.854 zł w 2012 roku, 14.585 zł w 2013 roku i 14.164 zł w 2014 roku. W 2014 roku prace odbywały się w Gminnym Ośrodku Kultury Sportu i Rekreacji oraz Gminnym Zakładzie Utrzymania Dróg Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jeziorach Wielkich.

W analizowanym okresie w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych ulegała wahaniom (356 w 2012 r., 381 w 2013 r., 355 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 123.880 zł w 2012 roku, 142.630 zł w 2013 roku i 149.339 zł w 2014 r.).

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydawał Karty Dużej Rodziny.

W latach 2012-2014 Ośrodek realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2014 roku Zespół odbył 4 spotkania, a w jego ramach działały 24 grupy robocze. Podczas spotkań prowadzono rozmowy motywujące, edukacyjne, profilaktyczne, wspierające i kierujące. Podejmowano

także próby rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni GOPS-u, w związku z procedurą „Niebieskie Karty”, prowadzili monitoring w środowisku zamieszkania osób, u których występował problem przemocy. W analizowanym roku w gminie wszczęto 24 procedury „Niebieskie Karty”, Zespół złożył 3 zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Mogilnie w sprawie podejrzenia stosowania przemocy, a GOPS skierował 1 osobę dotkniętą przemocą do Schroniska dla Bezdomnych Kobiet w Inowrocławiu.

We współpracy z Terenowym Komitetem Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu GOPS realizował również finansowany z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem oraz Pomocy Postpenitencjarnej program Ministerstwa Sprawiedliwości, w ramach którego uruchomiono w gminie Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Prześstępstwem i ich Rodzin. Świadczone wsparcie miało postać pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, prawnej i medycznej, grupy wsparcia dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, finansowania przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywania kosztów transportu związanych z uzyskaniem świadczeń, pokrywania kosztów zakupu żywności lub bonów żywnościowych oraz kierowania osób pokrzywdzonych do innych placówek, w zależności od specyfiki problemu, z jakim się zmagają. W 2014 roku z pomocy udzielanej w Punkcie skorzystało 27 osób.

W latach 2012-2014 Ośrodek realizował również współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego projekt systemowy pn. „Aktywność w gminie Jeziora Wielkie”. Jego celem było przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka. Uczestnikami projektu były osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo, w tym rolnicy. W jego ramach zrealizowano m.in. takie działania, jak: warsztaty aktywizacji społecznej i zawodowej, poradnictwo prawne oraz szkolenia zawodowe (kurs prawa jazdy kategorii B i C, kurs operatora maszyn do prac ziemnych, księgowość małej firmy, kurs na pracownika hurtowni z obsługą wózka jezdniowego, kurs nowoczesnego sprzedawcy z obsługą kasy fiskalnej).

W 2012 roku projektem objęto 23 osoby, rok później 25 osób, a w 2014 roku 27 osób. Kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego wyniosła: 115.418 zł w 2012 roku, 138.057 zł w 2013 roku i 154.173 zł w 2014 roku.

W analizowanym okresie GOPS zajmował się także organizacją letniego wypoczynku dla dzieci (w 2014 roku na kolonie do Brodnickiego Centrum Pomocy „Caritas” w Brodnicy oraz Ośrodków kolonijnych w Smerzynie i Ełku wyjechało 35 dzieci z rodzin niezamożnych) oraz imprez integracyjnych (w 2014 roku uczestniczyło w nich 20 osób niepełnosprawnych). Pracownicy socjalni podejmowali również interwencje w różnych sprawach rodzinnych odbiorców pomocy społecznej (w 2014 roku takie czynności podejmowano w 24 środowiskach).

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 11.733 w 2012 r. do 9.015 w 2014 r.), podobnie jak liczba rodzin je pobierających (z 397 w 2012 r. do 299 w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.483 w 2012 r. do 1.210 w 2014 r.), podobnie jak liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 811 w 2012 r. do 150 w 2014 r.). Spadek tych ostatnich był spowodowany zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	9.399	8.721	7.625
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.483	1.333	1.210
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	811	419	150
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	90	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	0	0
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	40	38	30

ogółem			
liczba świadczeń	11.733	10.601	9.015
liczba rodzin	397	331	299
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	395

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W 2014 roku GOPS przyznał 395 takich zasiłków na kwotę 203.806 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość zmniejszały się z roku na rok z uwagi na zmiany ustawowe (542 na kwotę 58.527 zł w 2012 r., 367 na kwotę 44.156 zł w 2013 r., 138 na kwotę 23.022 zł w 2014 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się nieznacznie z roku na rok (z 30 w 2012 r. do 25 w 2014 r.), a liczba wypłaconych świadczeń ulegała wahaniom (633 w 2012 r., 605 w 2013 r., 633 w 2014 r.). W latach 2012-2014 liczba dłużników alimentacyjnych w gminie była podobna (20 w 2012 r., 17 w 2013 r., 22 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	30	28	25
liczba dłużników alimentacyjnych	20	17	22
liczba wypłaconych świadczeń	633	605	633
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	197.940	189.156	211.349

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Jeziora Wielkie, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, funkcjonują Dom Pomocy Społecznej oraz Zakład Aktywności Zawodowej. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach, Siemionki 13, 88-324 Jeziora Wielkie. Podmiot prowadzący: Powiat mogileński.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających zgodnie ze standardem określonym dla tego typu domu. Kategoria klienta: kobiety przewlekłe psychicznie chore.
Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu, Przyjezierze, ul. Świerkowa 13/1, 88-324 Jeziora Wielkie. Podmiot prowadzący: Gmina Strzelno.	Zakres oferowanych usług: aktywizacja zawodowa osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (ich przygotowanie do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy) poprzez rehabilitację leczniczą, społeczną i zawodową. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, ul. Ogrodowa 10, 88-300 Mogilno.	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu, głównie korzystający z pomocy społecznej.
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Mogilnie, ul. Ogrodowa 10, 88-300 Mogilno.	Zakres oferowanych usług: wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności. Kategoria klienta: osoby przewlekłe chore.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelnie, ul. Kolejowa 5, 88-320 Strzelno	Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne mające na celu zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych, utrzymanie w środowisku zamieszkania, zapobieganie izolacji społecznej oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych im do możliwie najbardziej samodzielnego życia. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawne intelektualnie.
Warsztaty Terapii Zajęciowej „Radosne Serca” w Bielicach, Bielice, 88-330 Gębice.	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do prowadzenia, w miarę indywidualnych możliwości, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne umysłowo i fizycznie w stopniu umiarkowanym i znacznym ze wskazaniem do uczestnictwa w terapii zajęciowej.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie, ul. Cieślewicza 2, 88-320 Strzelno.	Zakres oferowanych usług: udzielenie rodzinom i osobom dotkniętym przemocą i jej skutkami, rodzinom dysfunkcyjnym i będącym w kryzysie pomocy poprzez wspieranie tych osób, prowadzenie krótkoterminowej pomocy psychologicznej, organizowanie grup wsparcia, upowszechnianie i popularyzacje wiedzy na temat kryzysu i radzenia sobie z nim, prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie i osób znajdujących się w kryzysie. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą, dysfunkcjami, będące w kryzysie.
Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie, ul. Łąkowa 1b, 88-300 Mogilno.	Zakres oferowanych usług: schronienie i nocleg, posiłek, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby bezdomne kobiety i mężczyźni.
Schronisko im. Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn i Ogrzewalnia dla Bezdomnych Mężczyzn w Inowrocławiu, ul. Jacewska 118, 88-100 Inowrocław.	Zakres oferowanych usług: schronienie, nocleg, gorący posiłek, opiekę duszpasterską, socjalną i medyczną dla bezdomnych mężczyzn. Kategoria klienta: bezdomni lub zagrożeni bezdomnością mężczyźni, którzy nie są pod wpływem alkoholu.
Świetlica socjoterapeutyczna w Wilczynie, Wilczogóra 8, 62-550 Wilczyn.	Zakres oferowanych usług: wsparcie dzienne dzieci i młodzieży, w tym opieka i wychowanie, dożywianie, pomoc w nauce, organizowanie czasu wolnego, w tym zabaw i zajęć sportowych, rozwijanie zainteresowań. Świetlica realizuje program socjoterapeutyczny. Kategoria klienta: dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mogilnie, ul. Benedyktyńska 3, 88-300 Mogilno.	Zakres oferowanych usług: pomoc psychologiczna i pedagogiczna i logopedyczna. Kategoria klienta: dzieci i młodzież oraz ich rodzice i nauczyciele.

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Jeziora Wielkie funkcjonuje 20 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada „Program współpracy Gminy Jeziora Wielkie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy m.in. poprzez:

- otwarte spotkania pomiędzy organizacjami i przedstawicielami samorządu,
- wspólne analizowanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne planowanie działań służących zaspokajaniu tych potrzeb,
- udzielanie przez samorząd wsparcia finansowego i pozafinansowego organizacjom,
- wzajemne informowanie się o projekcie budżetu gminy i zadaniach przewidzianych do realizacji na jego podstawie,
- zlecanie realizacji zadań publicznych poprzez powierzenie lub wspieranie ich wykonania wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie lub dofinansowanie ich realizacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Jeziorańskiej , Nowa Wieś 81, 88-324 Jeziora Wielkie.	Rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
2.	Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa” , Siemionki 13, 88-324 Jeziora Wielkie.	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
3.	Stowarzyszenie „Kujawskie Pogranicze” , Jeziora Wielkie 104, 88-324 Jeziora Wielkie.	Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
4.	Stowarzyszenie Ekologiczne „EKO-Przyjezierze” , Gaj 31, 88-324 Jeziora Wielkie.	Działalność na rzecz ochrony środowiska.
5.	Stowarzyszenie „Brama Kujaw” , Krzywe Kolano 42, 88-324 Jeziora Wielkie.	Działalność w zakresie kultury.
6.	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet „Malwa” , Wójcin 84, 88-324 Jeziora Wielkie.	Działalność na rzecz integracji środowisk i przestrzegania praw kobiet, przeciwdziałanie przemocy i patologiom społecznym, ochrona i promocja zdrowia, wspierane wszelkich inicjatyw służących rozwojowi zainteresowań i uzdolnień, aktywizacji zawodowej oraz działalności gospodarczej kobiet.
7.	Zrzeszenie Ludowy Zespół Sportowy „Tarant” Wójcin , Wójcin 184, 88-324 Jeziora Wielkie.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
8.	Uczniowski Klub Sportowy „Herkules” , Wójcin 59, 88-324 Jeziora Wielkie.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
9.	Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” w Jeziorach Wielkich , Jeziora Wielkie 36, 88-324 Jeziora Wielkie.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
10.	Klub Sportowy Nart Wodnych „Sunat” Przyjezierze , Przyjezierze, ul. Świerkowa 406, 88-324 Jeziora Wielkie.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
11.	Ludowy Zespół Sportowy „Gopło” , ul. Kościeszki 38/8, 88-324 Jeziora Wielkie.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
12.	Stowarzyszenie Nadgople , Kościeszki 18, 88-324 Jeziora Wielkie.	Inicjowanie, wspieranie i pomoc w przedsięwzięciach edukacyjnych i kulturalnych dzieci i młodzieży, wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego terenów nadgoplańskich.
13.	Fundacja Walcz o Zdrowie , Berlinek 7, 88-324 Jeziora Wielkie.	Działalność w zakresie ochrony i promocji zdrowia,
14.	Stowarzyszenie SM , Przyjezierze 7, 88-324 Jeziora Wielkie.	Pomoc osobom chorym na stwardnienie rozsiane.
15.	Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” Włostowo , Włostowo 8, 88-324 Jeziora Wielkie.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.

18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeziorach Wielkich, Jeziora Wielkie 98, 88-324 Jeziora Wielkie	Uczestnictwo w krajowym systemie ratowniczym, udział w akcjach ratowniczych podczas pożarów i różnych klęsk żywiołowych, prewencja i zapobieganie pożarom, popularyzacja pracy straży pożarnej, współpraca z innymi organizacjami i bezinteresowna pomoc tym organizacjom w wielu ich poczynaniach, pogadanki w szkołach na temat pracy straży pożarnej, organizacja i prowadzenie imprez sportowych, turystycznych, krajoznawczych, udział w różnych imprezach, popularyzowanie konieczności ochrony przeciwpożarowej wśród społeczeństw.
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rzeszynku, Rzeszynek 29, 88-324 Jeziora Wielkie	
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wójcinie, Wójcin 153, 88-324 Jeziora Wielkie.	

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich oraz www.bazy.ngo.pl

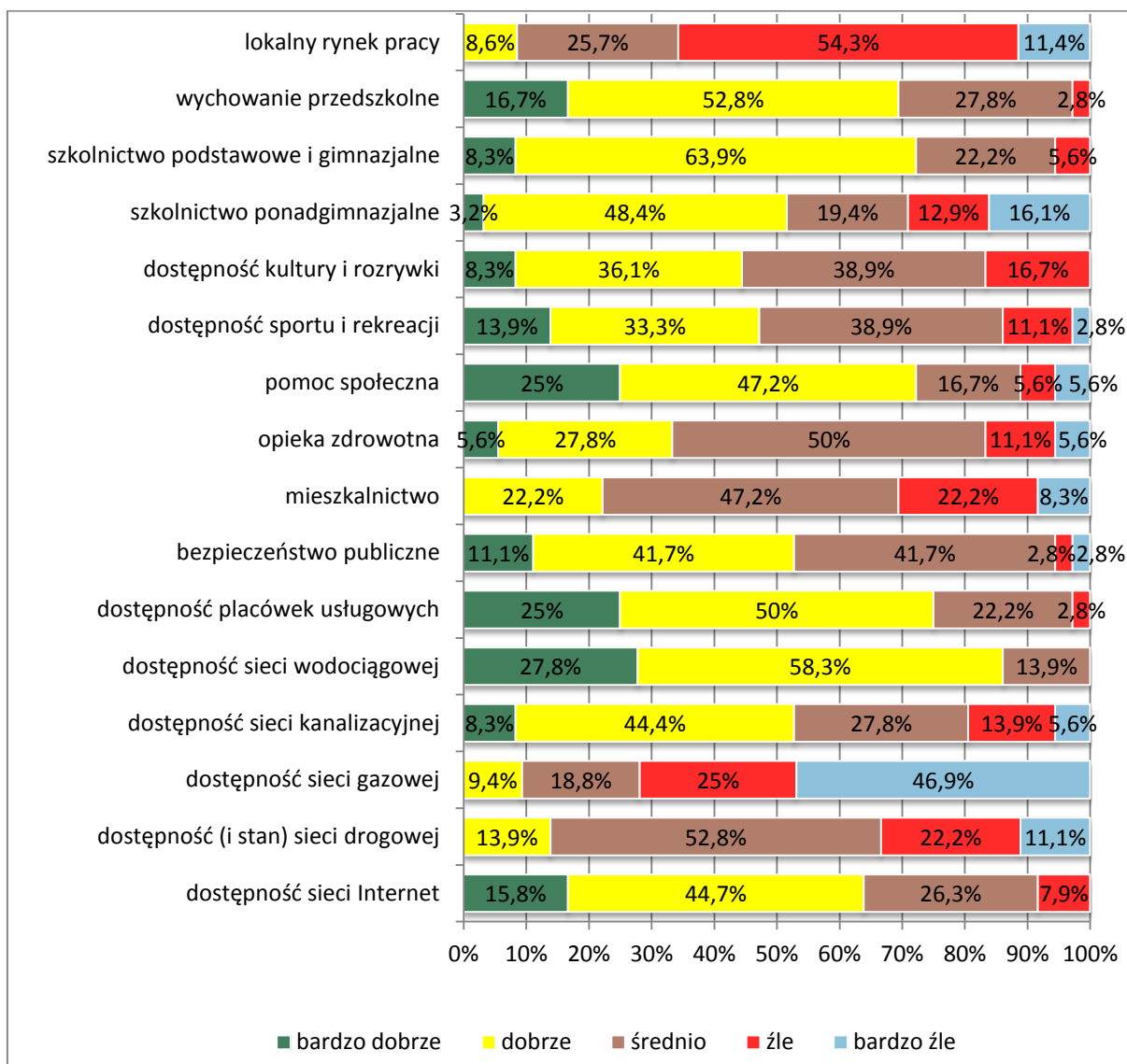
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Jeziora Wielkie posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 38 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 36. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

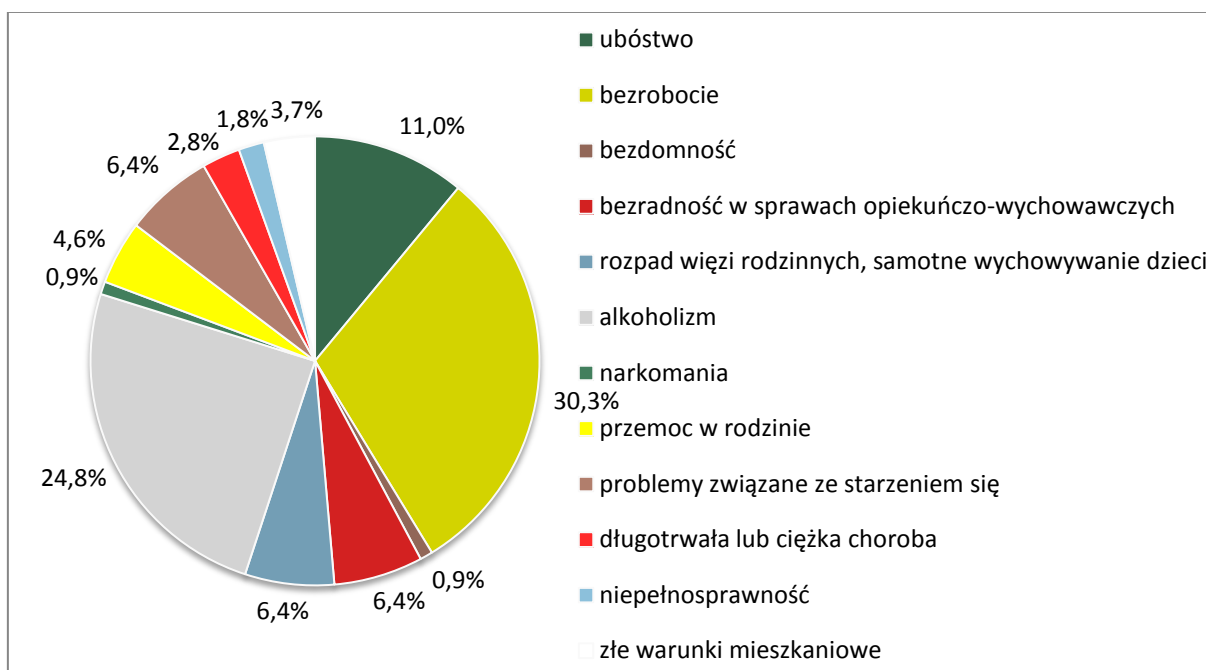
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 86,1% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych (w sumie 75% ocen dobrych i bardzo dobrych), pomoc społeczną, dostępność szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (łącznie po 72,2% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz wychowania przedszkolnego (w sumie 69,5% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność sieci gazowej (w sumie 71,9% ocen bardzo złych i złych) oraz lokalny rynek pracy (łącznie 65,7% ocen złych i bardzo złych). Z niskimi ocenami spotkały się również dostępność (i stan) sieci drogowej (łącznie 33,3% ocen złych

i bardzo złych), sytuacja na rynku mieszkaniowym (w sumie 30,5% ocen złych i bardzo złych), dostępność szkolnictwa ponadgimnazjalnego (w sumie 29% ocen złych i bardzo złych) oraz sieci kanalizacyjnej (łącznie 19,5% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 37. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

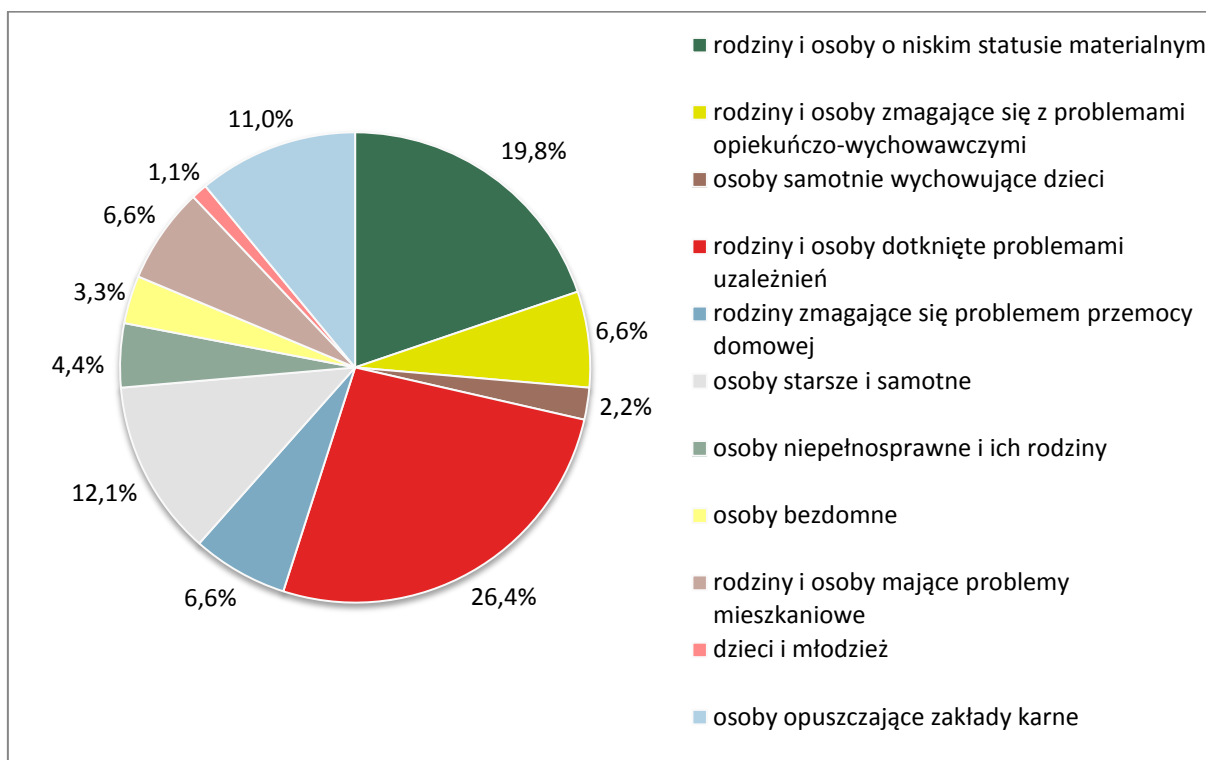

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (30,3%) i alkoholizm (24,8%), a następnie ubóstwo (11%), bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci oraz problemy związane ze starzeniem (po 6,4%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 38. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

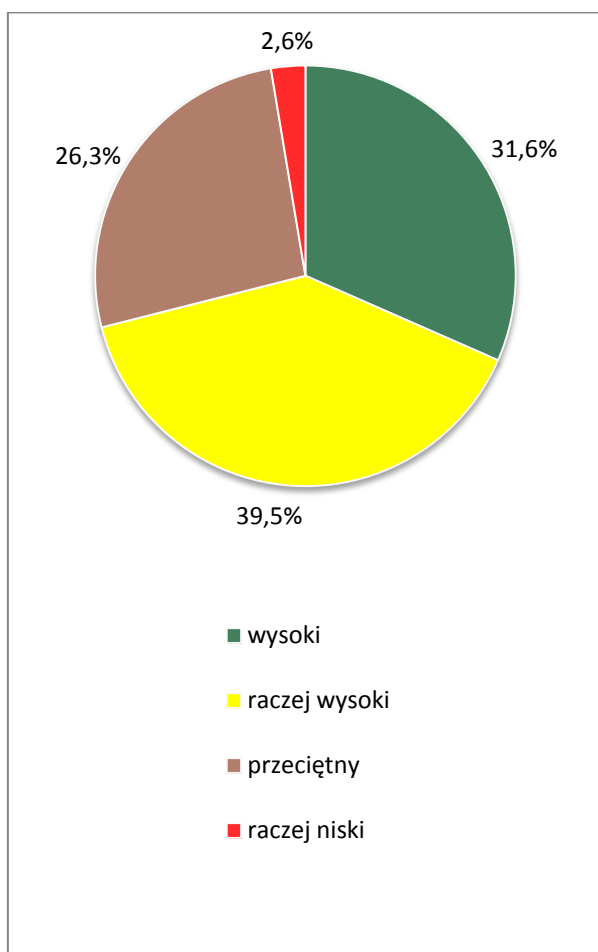

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

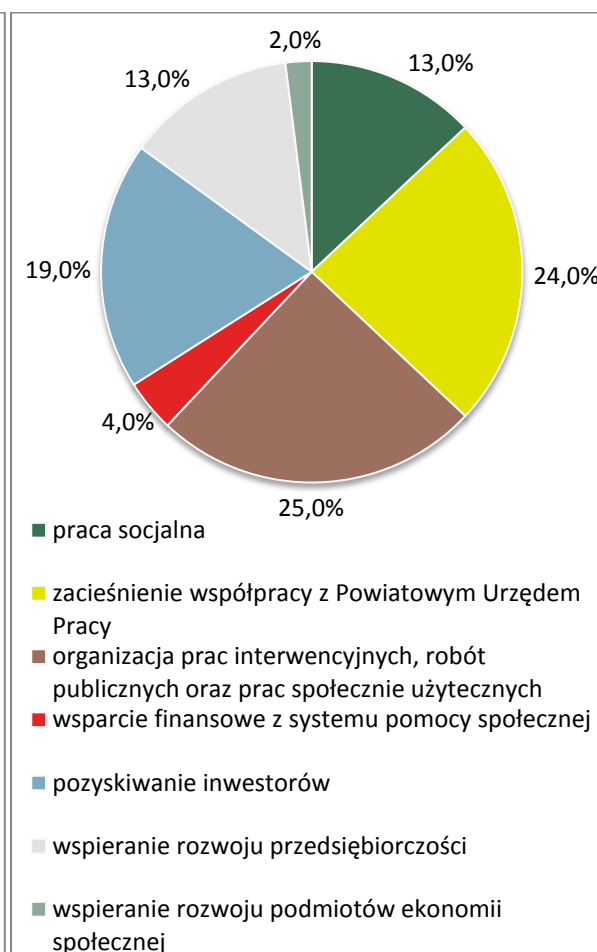
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (26,4%) oraz o niskim statusie materialnym (19,8%). Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są także osoby starsze i samotne (12,1%) oraz osoby opuszczające zakłady karne (11%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 39. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 40. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

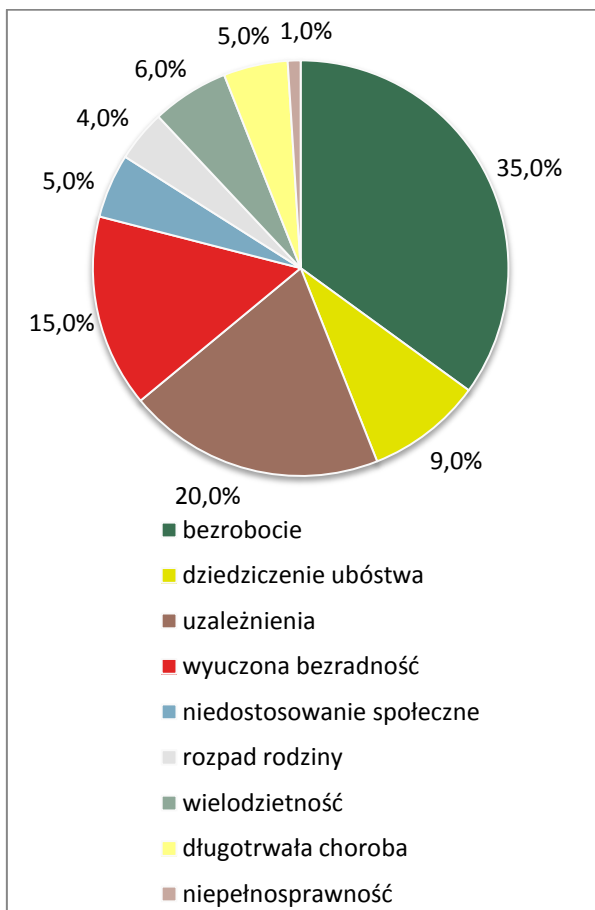
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii zdecydowanej większości ankietowanych (łącznie 71,1%) poziom bezrobocia w gminie jest raczej wysoki lub wysoki, a zdaniem 26,3% badanych jest on przeciętny.

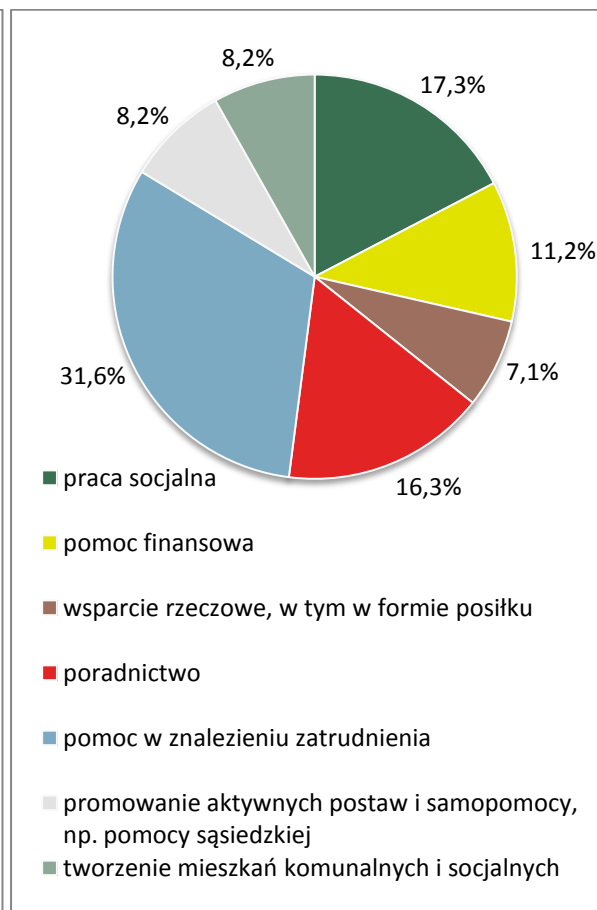
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (25%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (24%), pozyskiwanie inwestorów (19%), a także prowadzenie pracy socjalnej oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 13%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

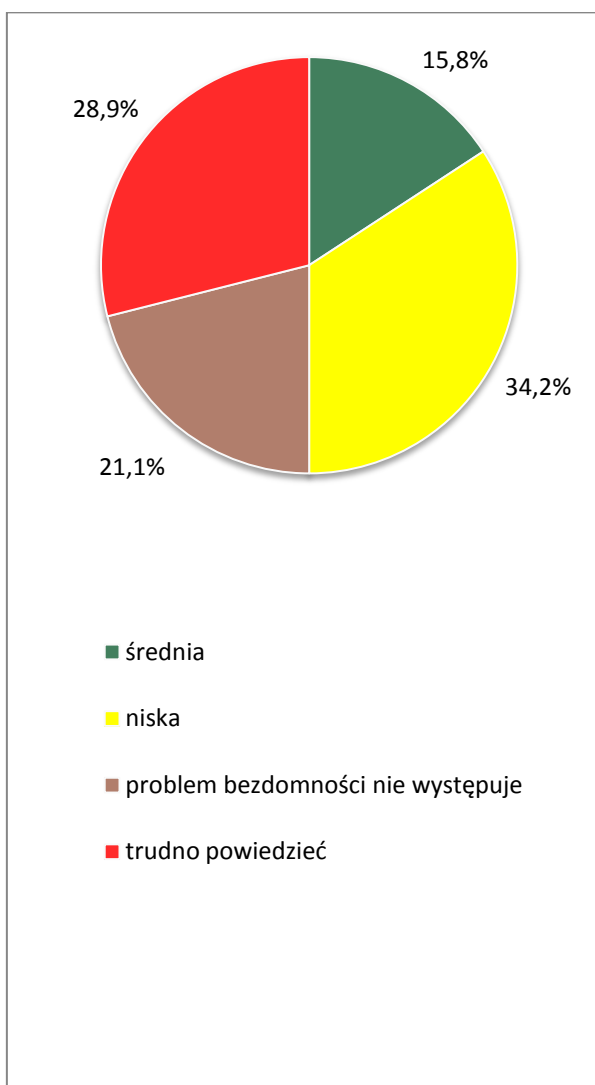
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (35%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także uzależnienia (20%), wyuczoną bezradność (15%) i dziedziczenie ubóstwa (9%).

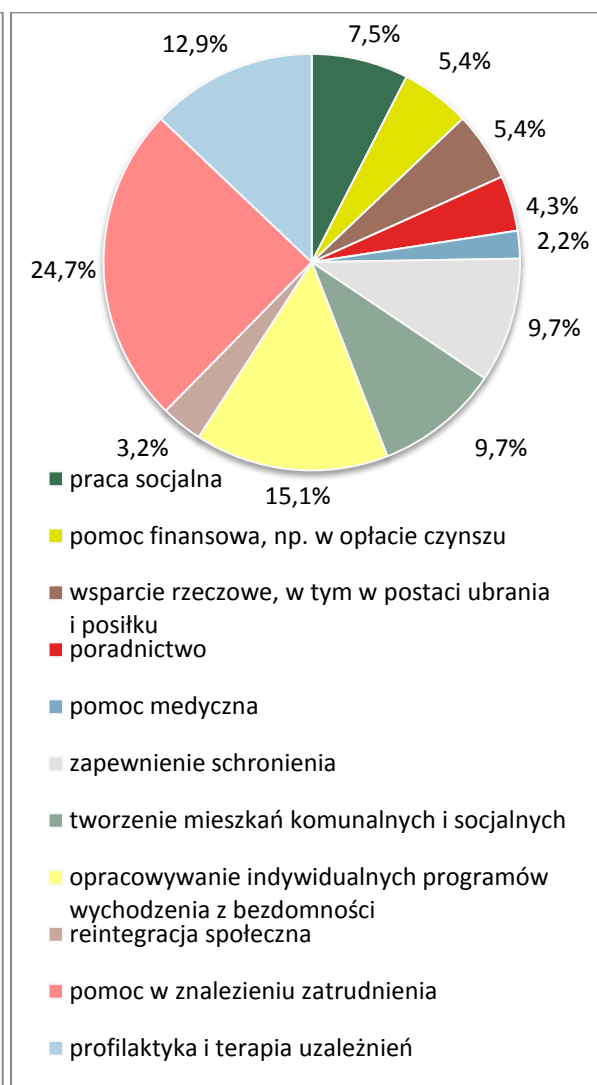
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (31,6%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (17,3%), świadczenia poradnictwa (16,3%) oraz udzielania pomocy finansowej (11,2%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 44. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

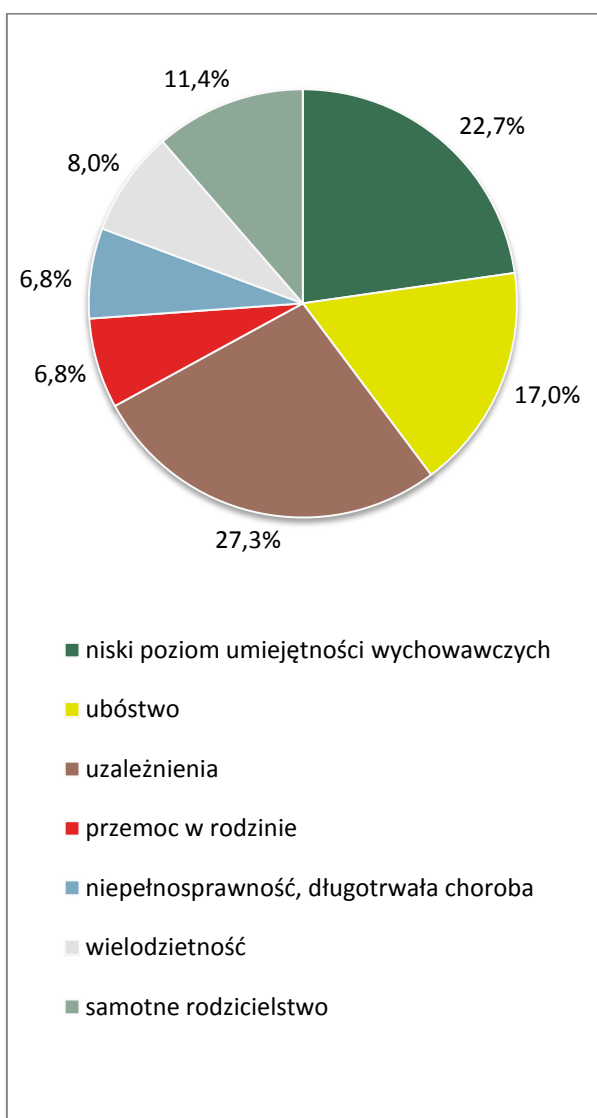
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 1/3 respondentów (34,2%) stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 28,9% badanych nie miało w tej sprawie zdania, 21,1% uznało, że problem ten na terenie gminy nie występuje, a 15,8% uznało, że jego skala jest średnia.

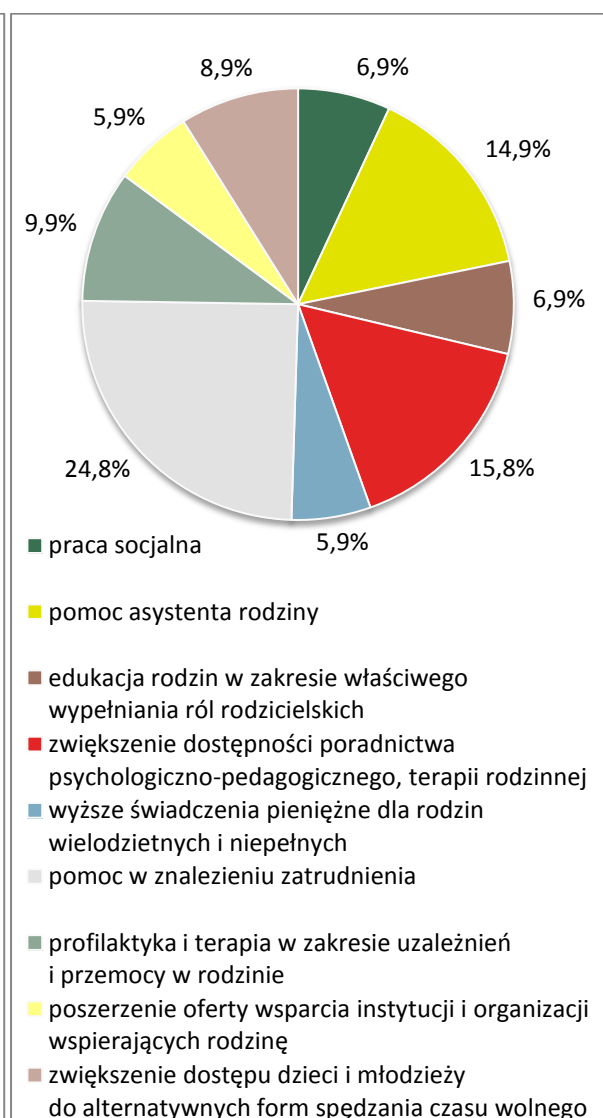
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (24,7%), a także opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (15,1%), prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (12,9%), zapewnienie schronienia oraz tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (po 9,7%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

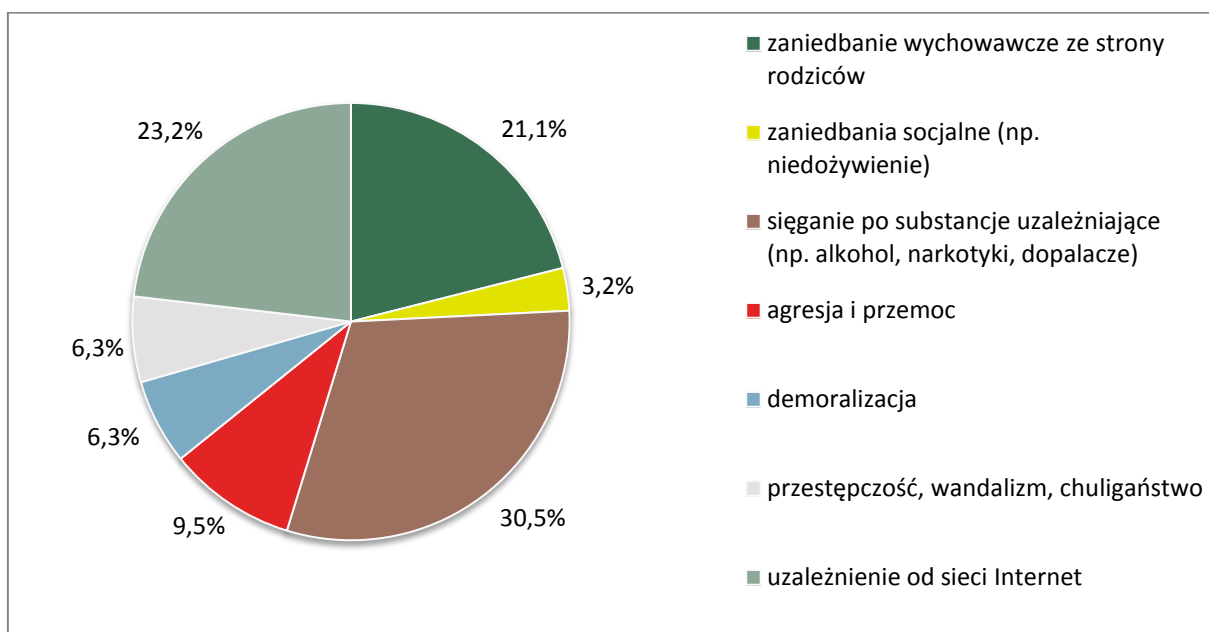
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (27,3%) i niski poziom umiejętności wychowawczych (22,7%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również: ubóstwo (17%) oraz samotne rodzicielstwo (11,4%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (24,8%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (15,8%), a także zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (14,9%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 47. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

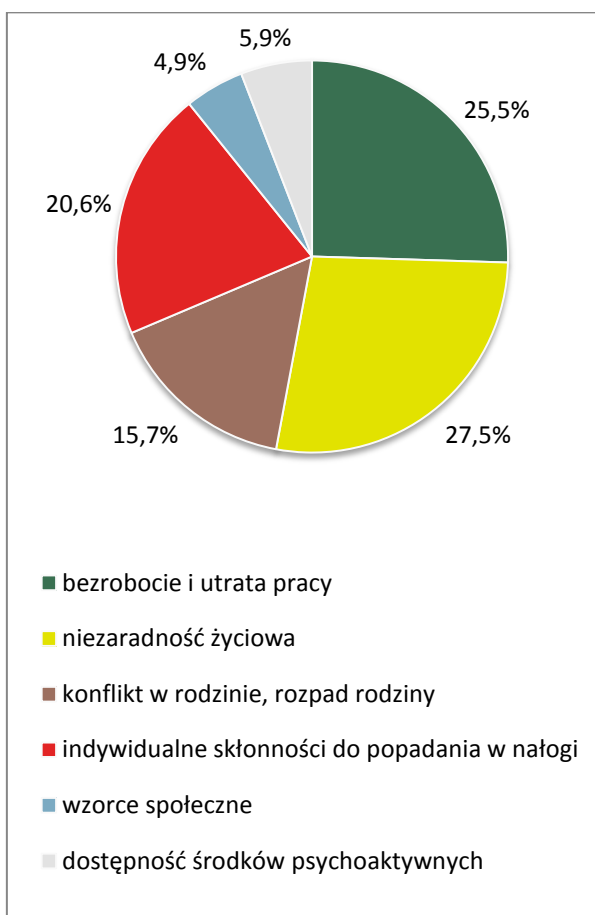

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

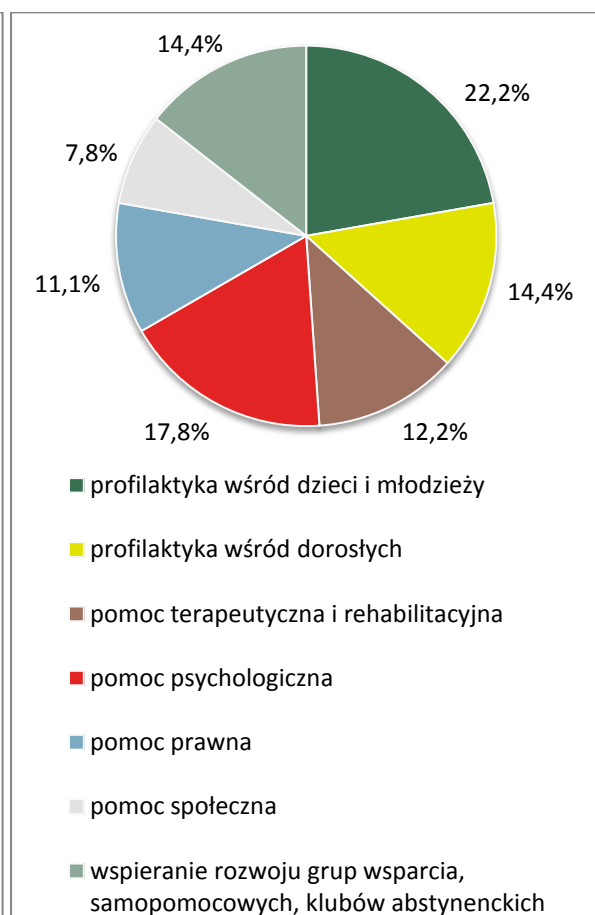
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (30,5%) oraz uzależnienie od sieci Internet (23,2%) i zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (21,1%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 49. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

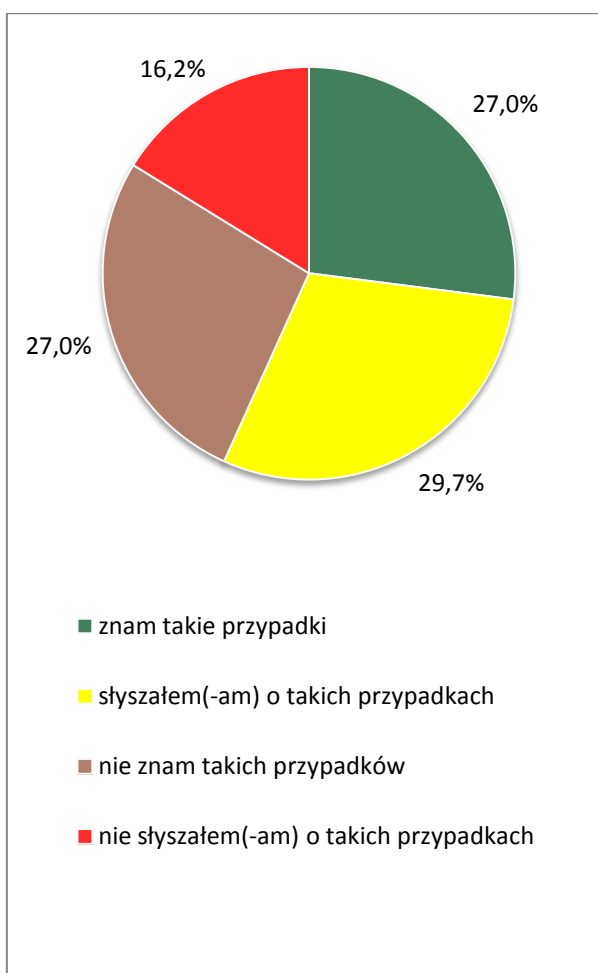
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli: niezaradność życiową (27,5%), bezrobocie i utratę pracy (25,5%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (20,6%) oraz konflikty w rodzinie i jej rozpad (15,7%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (22,2%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (17,8%), a także

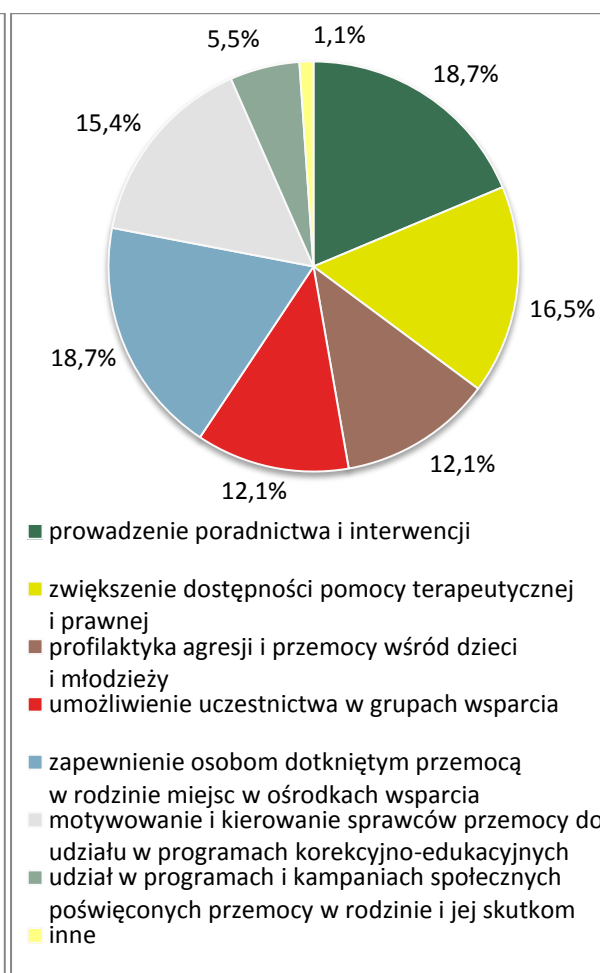
prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych, wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (po 14,4%) oraz zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej (12,2%) i prawnej (11,1%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 50. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 51. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

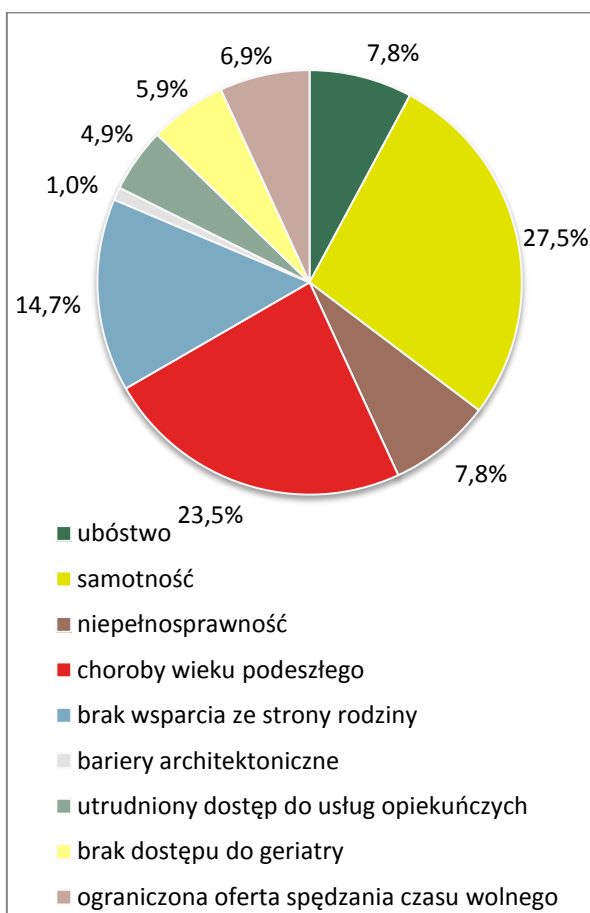
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 56,7%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź je zna. Odmiennego zdania było w sumie 43,2% badanych.

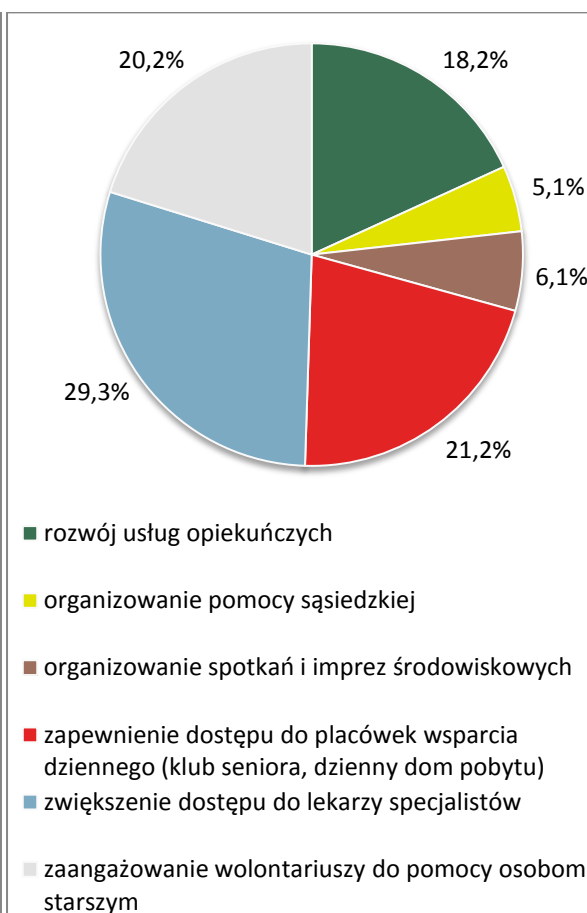
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (po 18,7%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,5%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (15,4%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 52. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 53. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

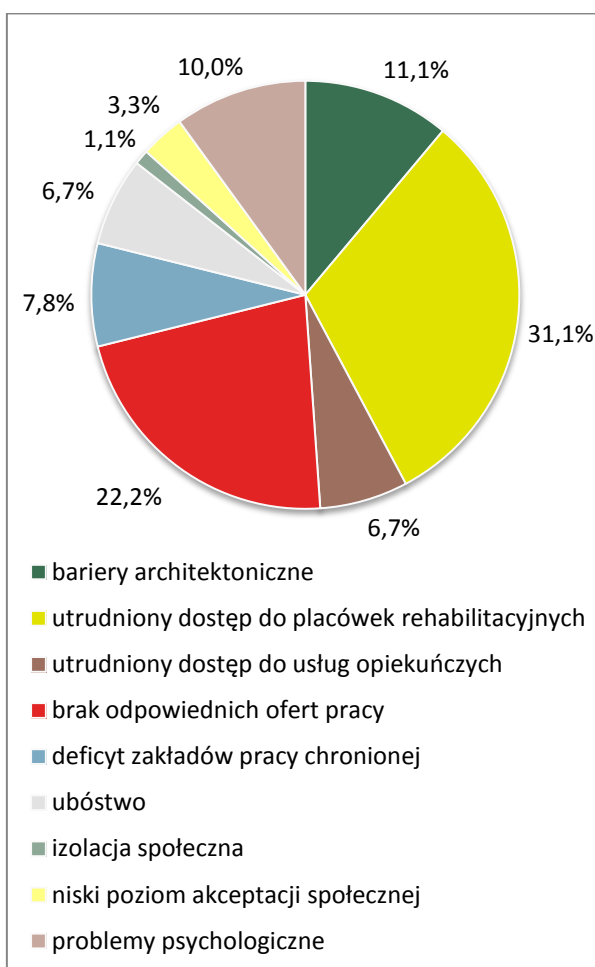
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (27,5%) i choroby wieku podeszłego (23,5%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (14,7%).

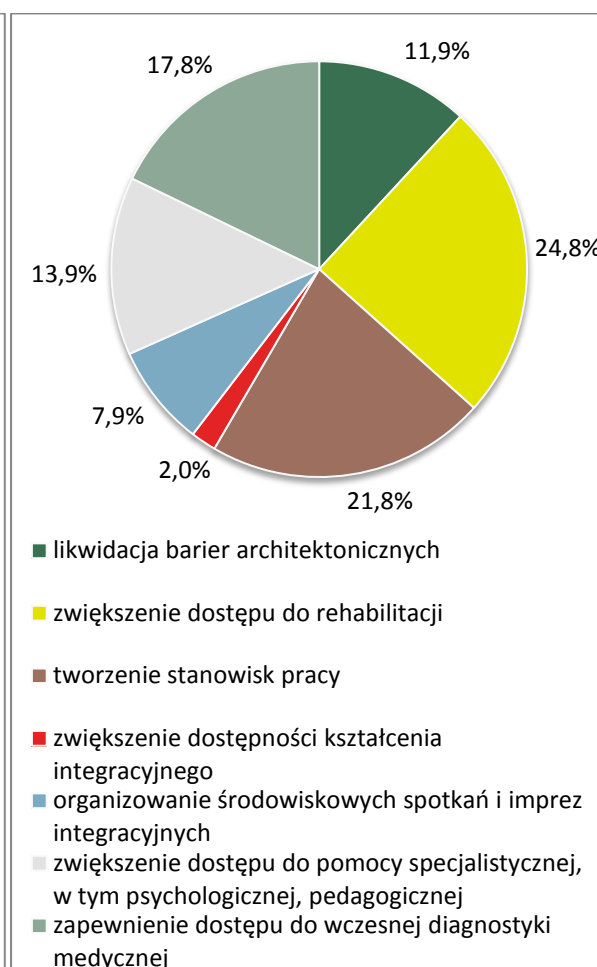
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (29,3%), zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 21,2%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (20,2%) oraz rozwijanie usług opiekuńczych (18,2%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 54. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 55. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

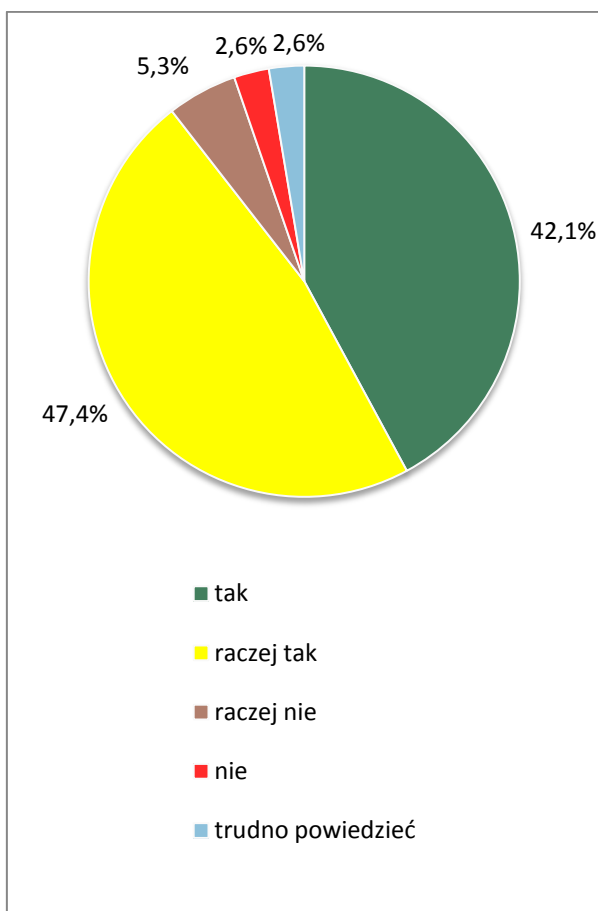
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (31,1%), brak odpowiednich ofert pracy (22,2%), a także bariery architektoniczne (11,1%) i problemy psychologiczne (10%).

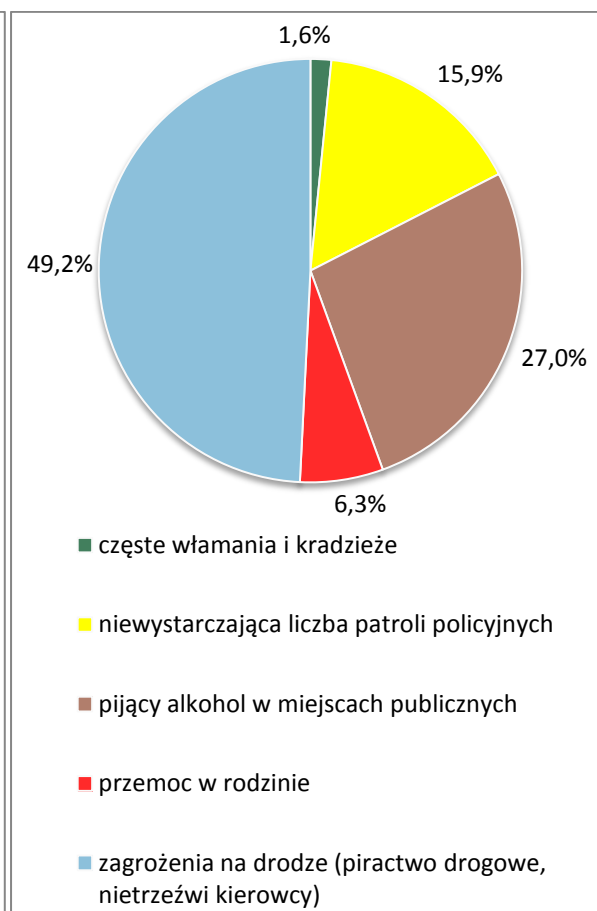
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (24,8%), tworzeniu stanowisk pracy (21,8%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (17,8%), zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (13,9%) oraz likwidowaniu barier architektonicznych (11,9%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 56. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

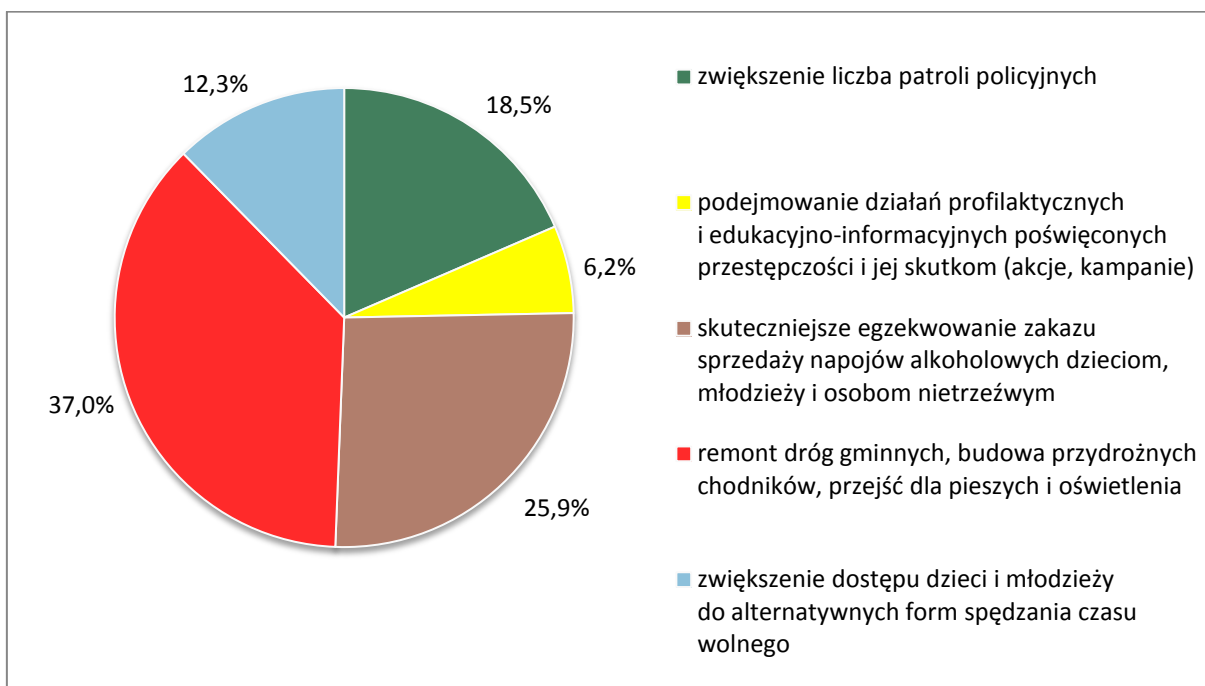

Wykres 57. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 58. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 90% badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było łącznie 7,9% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 49,2%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (27%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (15,9%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby: remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (37%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (25,9%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (18,5%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ przebiegająca przez tereny gminy droga krajowa nr 25 ▪ występowanie na terenie gminy atrakcyjnych zasobów przyrodniczo-krajobrazowych ▪ dobrze rozwinięte warzywnictwo w gminie ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie, informowanie bezdomnych	▪ mała liczba miejsc pracy w gminie; brak dużych zakładów pracy i działalności przemysłowej ▪ niska skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób bezrobotnych, w szczególności ludzi młodych ▪ niski poziom rozwoju i wsparcia przedsiębiorczości w gminie ▪ rozdrobienie gospodarstw rolnych w gminie ▪ nieodpowiednia oferta inwestycyjna ▪ niedostateczna promocja posiadanych przez gminę walorów ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ ograniczona współpraca z podmiotami działającymi na rzecz rozwoju lokalnego;

o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ▪ świadczenie standaryzowanych usług osobom bezdomnym ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych	brak przynależności do organizacji lokalnych, regionalnych i krajowych działającymi w tym obszarze ▪ utrudnienia komunikacyjne w gminie
Szanse	Zagrożenia
▪ spadek poziomu bezrobocia w gminie ▪ rozwój małej i średniej przedsiębiorczości ▪ rozwój turystyki (w tym agroturystyki), sportu i rekreacji dzięki walorom przyrodniczo-krajobrazowym oraz tradycjom kulturowym i historycznym gminy ▪ dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji ▪ dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy ▪ rosnący poziom wykształcenia i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe młodego pokolenia mieszkańców gminy ▪ opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ▪ niska liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia	▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy ▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ niska opłacalność produkcji rolnej ▪ ograniczone możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach chronionych ▪ ograniczony potencjał inwestorów w regionie ▪ niedostosowane kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych do potrzeb lokalnego rynku pracy ▪ podejmowanie nauki i zatrudnienia poza miejscem zamieszkania (migracja zarobkowa) ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

- społeczna akceptacja osób bezdomnych
- dostępność Schroniska dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie oraz Schroniska i Ogrzewalni dla Bezdomnych Mężczyzn w Inowrocławiu

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ dobry dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie ▪ funkcjonowanie w gminie Gminnego Ośrodka Kultury i Rekreacji oraz klubów i zespołów sportowych; ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ dobry dostęp do sieci Internet ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży i podejmowanie z nimi współpracy (np. kluby i zespoły sportowe)	▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak w gminie opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ niewystarczająco rozwinięta infrastruktura sportowo rekreacyjna w gminie, np. brak ścieżek rowerowych ▪ niewielkie zainteresowanie ludzi młodych życiem lokalnym ▪ niewystarczająca oferta promująca wśród dzieci i młodzieży dziedzictwo kulturowe i historyczne gminy ▪ nieodpowiednia dostępność specjalistycznej opieki medycznej w gminie

Szanse	Zagrożenia
▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego ▪ rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki medycznej w gminie ▪ walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy pozwalające na rozwój turystyki, w tym agroturystyki, sportu i rekreacji ▪ prorodzinna polityka państwa	▪ dalszy spadek liczby mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym ▪ ujemny przyrost naturalny ▪ spadek dochodów i ubożenie rodzin ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ rozpad więzi rodzinnych i rozluźnienie więzi społecznych ▪ wzrost zachowań patologicznych ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich ▪ ograniczony potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie	▪ niewystarczające wsparcie psychologiczne w ramach działających w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy oraz Punktu Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem i ich Rodzin ▪ brak w gminie świetlic socjoterapeutycznych

przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy oraz Punktu Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem i ich Rodzin ▪ podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ istnienie w gminie Grupy Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu oraz Grupy Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w rodzinie	
Szanse	Zagrożenia
▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ dostępność placówek leczenia uzależnień w Mogilnie, Radziejowie, Koninie, Świeciu i Gnieźnie ▪ funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Strzelnie ▪ niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia ▪ duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
- informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych form pomocy - organizowanie w gminie usług opiekuńczych - funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, np. klubu seniora, domu pomocy społecznej, zakładu aktywności zawodowej, Stowarzyszenia na rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa”, kół gospodyń wiejskich - ciekawa oferta kulturalna dla seniorów - upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy - zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie - podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	- brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie - brak specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi - ograniczony dostęp do bazy rehabilitacyjnej - istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie - niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych - ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej - deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
Szanse	Zagrożenia
- możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny - dobra dostępność domów pomocy społecznej, w tym DPS-u w Siemionkach - funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Strzelnie i Warsztatów Terapii Zajęciowej w Bielicach - brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	- zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie - niezadowalający poziom życia seniorów - niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych - występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych - konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i społecznej coraz większej liczbie starszych mieszkańców gminy

- rozwój wolontariatu

- skromny potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje, kadra zatrudniona w GOPS-ie ▪ dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ duża empatia pracowników pomocy społecznej ▪ podejmowanie niekonwencjonalnych działań na rzecz beneficjentów systemu pomocy społecznej ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej; dobra współpraca i przepływ informacji pomiędzy pracownikami GOPS-u ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	▪ niski poziom poczucia bezpieczeństwa pracowników GOPS-u z uwagi na kontakt z trudnym, niejednokrotnie agresywnym klientem ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ brak wolontariatu w gminie

Szanse	Zagrożenia
- dostępność szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry GOPS-u - niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych, na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy - rozwijanie i wspieranie w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie z nimi współpracy - włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe	- przeciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierna biurokracja - demotywujące wynagrodzenia pracowników pomocy społecznej - niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej - rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego - wciąż niekorzystny wizerunek pomocy społecznej - niski poziom aktywności mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Jeziora Wielkie, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- zwiększającą się liczbę rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny te wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3. oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych miejsc spotkań;

- prowadzące do ubóstwa i zwiększające zagrożenie bezdomnością bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż należy do najważniejszych problemów społecznych występujących w gminie. Problem ten wymaga kontynuowania działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów, rozwijanie małej i średniej przedsiębiorczości oraz wspieranie już istniejących podmiotów gospodarczych), lepszego wykorzystania posiadanych przez gminę walorów turystycznych, udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (m.in. kursy, szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne i społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże), dalszego wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), oraz powiększenia zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie;
- niekorzystne zmiany demograficzne – spadek liczby ludności, w tym liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, oraz stały wzrost liczby osób starszych. Zmiany te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, zwiększają tym samym ryzyko chorób i niepełnosprawności, powodując m.in. potrzebę poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym uruchomienia usług specjalistycznych) i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, dalszego wspierania działającego w gminie Klubu Seniora, podjęcia działań w kierunku utworzenia na jej terenie domu dziennego pobytu, rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność kontynuowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej, oraz wspierania ruchu samopomocowego, a w razie potrzeby zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowania sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;

- nieodpowiednia dostępność opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej, co wskazuje m.in. na konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej, rehabilitacji i usług stomatologicznych, oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez doskonalenie oraz poszerzenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, dalsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
2. **Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.

3. **Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Jeziora Wielkie w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest *wzmacnianie rodzin, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 2. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Dalsze zatrudnianie asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji. 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 6. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia w gminie opieki nad dziećmi do lat 3.

	7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku. 8. Poszerzanie i modernizowanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, tworzenie nowych miejsc spotkań i wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i rowerowych, placów zabaw. 9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic szkolnych i wiejskich, oraz kontynuowanie współpracy ze Świetlicą Socjoterapeutyczną w Wilczynie. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży. 12. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w tym resortowych – osłonowych); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 13. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów i projektów z zakresu aktywnej integracji osób bezrobotnych. 2. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 3. Wspieranie mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości; tworzenie warunków do rozwoju usług i handlu oraz nieuciążliwego przemysłu. 4. Wspieranie w gminie rolnictwa, zatrudnienia i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności, w tym rolnictwa ekologicznego i gospodarstw wiejskich prowadzących kwatery

	agroturystyczne lub inne formy turystyki wiejskiej, a także edukowanie i informowanie rolników o możliwościach podniesienia kwalifikacji i pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych. 5. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, w tym agroturystyki przy wykorzystaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy. 6. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych. 7. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 8. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 9. Udzielanie przez GOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego. 10. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych i przekazywanie im zebranych rzeczy (np. żywności, odzieży, środków czystości). 11. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież. 12. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w tym w postaci gorącego posiłku, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. ze Schroniskiem dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie oraz ze Schroniskiem i Ogrzewalnią dla Bezdomnych Mężczyzn w Inowrocławiu. 13. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 14. Powiększenie zasobów mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych. 15. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw
--	---

	gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także z Kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. w Mogilnie, Radziejowie, Koninie, Świeciu i Gnieźnie. 2. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do utrzymania abstynencji lub podjęcia leczenia odwykowego oraz informowanie ich o możliwości uzyskania wsparcia w tym zakresie. 3. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy oraz Punktu Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem i ich Rodzin. 4. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży (pogadanki, programy, imprezy, kampanie, ulotki). 5. Organizowanie i wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz promowanie wśród nich zdrowego stylu życia. 6. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic szkolnych i wiejskich, oraz kontynuowanie współpracy ze Świetlicą Socjoterapeutyczną w Wilczynie. 7. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie, w tym Grupy Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu oraz Grupy Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. 8. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 9. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 10. Informowanie ofiar przemocy w rodzinie o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy, w razie konieczności zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia oraz uświadamianie sprawcom przemocy w rodzinie skutków jej stosowania, a także motywowanie i kierowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie i Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Strzelnie. 11. Zacieśnianie współpracy z Policją i wymiarem sprawiedliwości w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie.

	12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnionych i Przemocy, Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem i ich Rodzin, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice szkolne i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, Świetlica Socjoterapeutyczna w Wilczynie, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, schroniska i noclegownie poza gminą, w tym Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie oraz Schronisko i Ogrzewalnia dla Bezdomnych Mężczyzn w Inowrocławiu, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilnie, Szpital – Filia w Mogilnie – Poradnia Leczenia Uzależnień, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie – Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych, Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie – Oddział Leczenia Uzależnień, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu – Oddział Leczenia Uzależnień, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Aleksandra Piotrowskiego „Dziekanka” w Gnieźnie – Oddziały Leczenia Uzależnień, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie, specjaliści, grupy samopomocowe, w tym Grupa Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Wójcinie oraz Grupa Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jeziorach Wielkich, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, promocją i działalnością na rzecz rozwoju gminy, wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji (m.in. kluby i zespoły sportowe), udzielaniem pomocy rodzinom i dzieciom (np. Terenowy Komitet Ochrony Prawa Dziecka w Inowrocławiu), osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i wykluczonym społecznie, dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, jednostki ochotniczej straży pożarnej, a także Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ niższy odsetek rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ zapewnienie opieki na dziećmi do lat 3., ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych
Cele operacyjne:	1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych;

	m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Klubu Seniora, kół gospodyń wiejskich oraz Stowarzyszenia na rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa”. 5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie domu dziennego pobytu. 6. Prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. 8. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 9. Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym szerszego dostępu do informacji o przysługującym im prawach, dostępnych formach wsparcia oraz możliwościach z nich skorzystania. 10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 11. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych w gminie oraz podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie spoza gminy, np. z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Bielicach. 12. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie oraz rozwijanie zróżnicowanych form edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 13. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, domami pomocy społecznej, w tym z Domem Pomocy Społecznej w Siemionkach, ośrodkami wsparcia, w tym ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Strzelnie, placówkami rehabilitacyjnymi, w tym z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Bielicach, Zakładem Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu, kołami gospodyń wiejskich, Stowarzyszeniem na rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa”, a także z Kościołem i związkami wyznaniowymi. 14. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, Klub Seniora.

Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielicach, Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelnie, domy pomocy społecznej, w tym Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach, instytucje rządowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa”, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepszy dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Promowanie zdrowia oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej, w tym wśród dzieci i młodzieży. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji oraz usług stomatologicznych, m.in. poprzez wspieranie działań na rzecz poszerzenia zakresu usług świadczonych w funkcjonujących na terenie gminy zakładach opieki zdrowotnej 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego. 7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice szkolne i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, Świetlica Socjoterapeutyczna w Wilczynie, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ skuteczniejsza pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach oraz zapewnienie dostępu do superwizji. 2. Utrzymanie liczby pracowników socjalnych na poziomie zgodnym z ustawą o pomocy społecznej. 3. Dalsze zatrudnianie asystenta rodziny. 4. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 6. Zacieśnianie współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin w celu skuteczniejszego reagowania na występujące problemy społeczne, w tym przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. 7. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach i warunkach uzyskania oraz dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez utworzenie strony internetowej GOPS-u. 8. Budowanie pozytywnego wizerunku sektora pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy. 9. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do szkoleń dotyczących pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 6. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziora Wielkie na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Jeziora Wielkie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów (poniżej zaprezentowano propozycje projektów przygotowanych w trakcie prac nad strategią przez przedstawicieli funkcjonujących w gminie instytucji i organizacji pozarządowych), które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Projekt 1.

nazwa projektu	1. Rozbudowa obiektów Domu Pomocy Społecznej w Siemionkach o pomieszczenie do zajęć rehabilitacyjnych, społecznych i zdrowotnych oraz inne pomieszczenia techniczne 2. Rewitalizacja społeczna i zdrowotna mieszkańców Siemionek i okolic.
wnioskodawca projektu	Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach.
partnerzy w realizacji projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Szansa” w Siemionkach.
cele projektu	1. Eliminacja negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia oraz ograniczonych możliwości udziału w życiu publicznym i kulturalnym 2. Ułatwienie dostępu do rehabilitacji społecznej lub zdrowotnej.

	3. Podniesienie poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną a przez to zwiększenie dostępu do podstawowych usług społeczno-kulturalnych.
beneficjenci projektu	Mieszkańcy Siemionek i okolic.

Projekt 2.

nazwa projektu	„Wspólnie się integrujemy, wspólnie się aktywizujemy”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet „Malwa” w Wójcinie.
partnerzy w realizacji projektu	▪ Ochotnicza Straż Pożarna w Wójcinie, ▪ Sołectwo Wójcin, ▪ Publiczna Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Wójcinie, ▪ Sołectwo Gaj.
cele projektu	Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej.
beneficjenci projektu	Dzieci, młodzież, osoby dorosłe i starsze.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziora Wielkie na lata 2016-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków planowanych w budżecie gminy na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
2.773.000 zł	2.815.000 zł	3.096.000	3.405.000	3.575.000

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację strategii.

Źródło danych: Urząd Gminy w Jeziorach Wielkich.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba osób objętych gorącym posiłkiem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy oraz Punktu Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem i ich Rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba dzieci z gminy objętych wsparciem w ramach Świetlicy Socjoterapeutycznej w Wilczynie,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- liczba osób z gminy umieszczonych w ośrodkach wsparcia, w tym w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Strzelnie,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z Klubu Seniora,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, w tym liczba osób z gminy korzystających z Warsztatów Terapii Zajęciowej w Bielicach,
- liczba osób z gminy objętych wsparciem w ramach Zakładu Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,

- liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014	25
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015	34
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku	36
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku	37
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2014 roku	38
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	45
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	50
Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku	57
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	58
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2012-2014.....	62
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	67
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014	68
Tabela 13. Instytucje wsparcia w gminie.....	69
Tabela 14. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	69
Tabela 15. Organizacje pozarządowe w gminie	72
Tabela 16. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*	112

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014	21
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014	22
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji	23
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014	24

Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014.....	24
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku	26
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.....	28
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku	28
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*	29
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014	29
Wykres 13. Bezrobotni w gminie będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 roku	30
Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie mogileńskim, w województwie kujawsko- pomorskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)	31
Wykresy 15-18. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	32
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku	40
Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku	40
Wykres 21. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku	41
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	43
Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	43
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	44
Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	44
Wykres 26. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014	46
Wykres 27. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2012-2014.....	48
Wykres 28. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Jeziorach Wielkich w latach 2012-2014.....	51
Wykres 29. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku (dane szacunkowe)	55

Wykres 30. Przestępstwa popełnione w gminie, województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w 2014 roku w przeliczeniu na 1.000 mieszkańców (dane szacunkowe).....	56
Wykres 31. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia	60
Wykres 32. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie ..	60
Wykres 33. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne	60
Wykres 34. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne	60
Wykres 35. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)	61
Wykres 36. Warunki życia w gminie	74
Wykres 37. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	75
Wykres 38. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	76
Wykres 39. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	77
Wykres 40. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? ..	77
Wykres 41. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	78
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	78
Wykres 43. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	79
Wykres 44. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	79
Wykres 45. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	80
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	80
Wykres 47. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	81
Wykres 48. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	82
Wykres 49. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	82
Wykres 50. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	83

Wykres 51. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	83
Wykres 52. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	84
Wykres 53. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	84
Wykres 54. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	85
Wykres 55. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	85
Wykres 56. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	86
Wykres 57. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	86
Wykres 58. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	87